

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen/ juli-augustus 2014

*Geloven in dialoog,
een teken des tijds?*

© Hendrik Geens

RELIGIES
EN CULTUREN
IN DIALOOG

ZORGTEAM
GAAT VAN START

ONDERWEG NAAR
PASTORALE EENHEDEN

GEVANGENIS-
AALMOEZENIERS

Relevant - Nummer 04 - Juli-augustus 2014
TWEEMAANDELIJKS - Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402

www.relevant-bisdomantwerpen.be

Op 15 april, dag van de martelaren, ging mgr. Johan Bonny voor in een oecumenische dienst in de Sint-Carolus Borromeuskerk in Antwerpen. In een speciaal gebed werd de Nederlandse jezuïet Frans van der Lugt herdacht, die op 7 april 2014 in het Syrische Homs vermoord werd. "Zijn lijden en dood staan symbool voor het martelaarschap van het hele volk van Syrië, waar christenen en moslims lijden onder het nietsontziende geweld van een vreselijke burgeroorlog. Moge het ook het symbool zijn van de hoop op een spoedige wederopstanding", bad de gemeenschap van Sant'Egidio. Tegelijk werden de andere christelijke geloofsgetuigen van onze tijd herdacht die hun leven veil hadden om te getuigen van hun geloof en hun liefde voor hun medemensen.

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Geloven in dialoog in deze tijd	4
Paus Franciscus over dialoog als onmisbaar deel van de evangelisatie	10
Nieuw: Zorgteam in de startblokken	12
Pastorale eenheden: we zijn onderweg?	14
Op stap in het Antwerpen van de Grote Oorlog ...	16
Groep in de kijker: Gevangensaalmoezeniers	18
Estafette: Paul Lansu	19
De kiosk	20
Vorming	22
Doorkijk	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.

Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofdredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Johan Govaerts, Saskia van den Kieboom, Jan Kint, Olivier Lins, Rita Peeters, Kristin De Raeymaecker, Lea Verstricht, Hilde Welffens

Redactie en abonnementen: Relevant, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – Relevant met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

TAALLES

© Frank Bahmüller

Honderd jaar geleden faalde de dialoog en begon de Eerste Wereldoorlog. De komst van de ontmoeting *Vrede is de toekomst. Religies en culturen in dialoog* naar Antwerpen op uitnodiging van mgr. Johan Bonny heeft dan ook een sterk symbolische betekenis. Het is een uitnodiging en een oproep

aan alle gelovigen en ruimer alle inwoners van ons bisdom en ons land om zelf voor de dialoog te kiezen. En dat is geen evidente keuze in een samenleving die bol staat van waarschuwingborden die vooral angst inboezemen. Letterlijk en figuurlijk. Angst voor alles wat anders is dan wat we als normaal beschouwen. Angst voor het anders-zijn van de ander.

Zo lopen we vele kansen mis. Kansen op ontmoeting, vriendschap, verrijking, uitwisseling. Want, zoals de Joodse filosoof Levinas het zo treffend verwoordde in *l'appel d'autrui*, gaat er van het gelaat van elke ander die we op onze weg tegenkomen een oproep uit. Een uitnodiging om die ander tegemoet te treden en te leren kennen. Een uitnodiging die je naast je kunt neerleggen of waarop je kunt ingaan. En als je het aandurft om 'ja' te zeggen, als je die ander leert kennen in zijn anders-zijn, word je er 'rijker' van en leer je een paar woorden bij van die wonderlijke taal van vriendschap, vrede en verzoening. Want het mooie van zulke ontmoetingen ligt er precies in dat ze geen eenrichtingsverkeer zijn, maar telkens gedeelde ervaringen die juist daarom voortdurend uitdijen.

In dit nummer brengt *Relevant* een brede waaier van getuigenissen van mensen die 'ja' durven te zeggen.

Ilse Van Halst

Cover: Zo'n veertig laatstejaars van OLVE Edegem knuffelden erop los op 23 april. Op de Antwerpse Meir deelden ze gratis knuffels uit als taak voor het vak godsdienst. Godsdienstleerkracht Jan Maes kwam in 2007 op het idee via een filmpje op YouTube. Maes: "Door het zelf te organiseren leren mijn leerlingen zich kwetsbaar en open te stellen voor 'anderen' zonder onderscheid des persoons, net als Jezus. Ze geven knuffels aan jonge én oude mensen, mensen zonder en mensen met een handicap, mensen met dezelfde of met een andere kleur, cultuur, taal, religie of levensbeschouwing. Ze doorbreken daarmee barrières en tonen dat ook aan anderen. Zo dragen ze een blijde boodschap uit." Op <https://www.youtube.com/watch?v=Su5cYzjn4Y> kun je het filmpje van de Free Hugs bekijken.

© Lieven Gorissen

MIJN BUURMAN EN VRIEND IN HET GELOOF

Is mijn buurman in de straat ook mijn buurman in het geloof? Het is een erg actuele vraag. Vooral in buurten of steden waar christenen dagelijks andere gelovigen ontmoeten: christenen van andere christelijke gemeenschappen of gelovigen van andere godsdiensten, zoals het jodendom of de islam. Hoe kijken wij als gelovigen naar elkaar? Wat hebben wij samen te maken met God en met elkaar? Zijn wij als gelovigen enkel elkaars buurman of kunnen wij ook vrienden worden?

Het Tweede Vaticaans Concilie besteedde ruimschoots aandacht aan deze vraag. Na eeuwen van tegenstelling en uitsluiting zocht de katholieke Kerk naar nieuwe wegen van ontmoeting en gesprek. Dat was absoluut niet gemakkelijk. Na intense discussies en langdurig commissiewerk werden twee belangrijke decreten goedgekeurd: een eerste over de bevordering van de eenheid onder de christenen (*Unitatis Redintegratio*, 1964) en een tweede over de houding van de Kerk tegenover de niet-christelijke godsdiensten (*Nostra Aetate*, 1965). Beide documenten hebben bakens verzet van wereldwijde betekenis.

In *Nostra Aetate* (NA) lezen we: “De katholieke Kerk verwerpt niets van datgene wat in deze godsdiensten waar en heilig is. Met oprechte eerbied beschouwt zij die gedrags- en leefregels, die voorschriften en leerstellingen die, hoewel in veel opzichten verschillend van hetgeen zijzelf voorhoudt en leert, toch niet zelden een straat weerspiegelen van die Waarheid welke alle mensen verlicht. Zij echter verkondigt en moet zonder ophouden verkondigen de Christus, die ‘de weg, de waarheid en het leven’ is (Johannes 14, 6), in wie de mensen de volheid van het godsdienstig leven vinden en in wie God alles met zich heeft verzoend” (NA, 2). En iets verder: “Wij kunnen echter God, de Vader van allen, niet echt

aanroepen, wanneer wij weigeren ons broederlijk te gedragen jegens bepaalde mensen, naar Gods beeld geschapen. De verhouding van de mens tot God, de Vader, en de verhouding van de mens tot de mensen, zijn broeders, zijn onderling zozeer verbonden, dat de Schrift zegt: ‘Wie niet liefheeft, kent God niet’” (1 Johannes 4, 8)(NA 5).

“ **Zijn wij als gelovigen enkel elkaars buurman of kunnen wij ook vrienden worden?** ”

Sinds het Tweede Vaticaans Concilie maakt de katholieke Kerk actief werk van zowel de oecumenische als de interreligieuze dialoog. Denk aan de beelden van paus Franciscus die tijdens zijn bezoek (24-26 mei 2014) aan Jordanië, Israël en de Palestijnse Gebieden zowel christelijke, joodse als islamitische religieuze leiders uit de regio ontmoette. Ook bij ons wordt sinds vele jaren en langs diverse wegen

gewerkt aan vriendschappelijke contacten tussen gelovigen van diverse godsdiensten. Parochies, scholen, werkgroepen als KMS, bewegingen uit het christelijke middenveld, verantwoordelijken uit de bedrijfswereid: ze werken aan wederzijds respect en een vreedevolle leefomgeving tussen mensen van verschillende culturele en religieuze achtergronden.

Van 7 tot 9 september 2014 vindt in Antwerpen de grote internationale ontmoeting *Religies en culturen in dialoog* plaats, die elk jaar wordt georganiseerd door de Gemeenschap van Sant'Egidio. Dit jaar staat de ontmoeting in het teken van *Vrede is de toekomst. Honderd jaar na Wereldoorlog I*. Het bisdom Antwerpen steunt deze ontmoeting. Je leest er meer over op www.peaceisthefuture.be. Graag nodig ik iedereen uit om aan een of meerdere activiteiten van dit belangrijke oecumenische en interreligieuze evenement deel te nemen.

+ Johan Bonny

© Jan Verheyen

In de ban van dozen chips. De beschutte werkplaats Mivas is sterk in verpakkingswerk. Tijdens zijn bezoek aan de federatie Lier op 22 mei, krijgt mgr. Johan Bonny tekst en uitleg van productie-directeur Johan Kreydt.

Op dinsdagnamiddag 9 september eindigt de Internationale Vredesontmoeting in Antwerpen met het eigenlijke 'Gebed voor de vrede'. Leden van de verschillende godsdiensten bidden elk vanuit hun spirituele traditie en op een andere plaats, maar gelijktijdig met elkaar voor vrede. Nadien lopen ze in een bonte stoet door de straten naar de Grote Markt waar de slotplechtigheid wordt gehouden. Broederlijk naast elkaar nemen ze een minuut stilte in acht voor de slachtoffers van oorlogen en gewapende conflicten. Net zoals in München in 2011.

GELOVEN IN DIALOOG IN DEZE TIJD

KAN DIALOOG SOELAAS BRENGEN IN EEN WERELD
WAARIN OORLOG EN GEWELD VERDEELDHEID ZAAIEN?
HOE KUNNEN WE ALS CHRISTENEN ONS STEENTJE BIJDAGEN EN
DE DIALOOG HANTEREN ALS TAAL VAN VREDE EN VERZOENING?

ASSISI, EEN PROFETIE VAN VREDE

Van 7 tot 9 september 2014 vindt in Antwerpen de Internationale Vredesontmoeting plaats: 'Vrede is de toekomst. Religies en culturen in dialoog. Honderd jaar na WO I'. Meer dan driehonderd vertegenwoordigers van de Kerken en de wereldgodsdiensten komen er samen om elkaar te ontmoeten en van gedachten te wisselen over de conflicthaarden en de grote uitdagingen van onze tijd. Met deze bijeenkomst 'in de geest van Assisi' geeft de Gemeenschap van Sant'Egidio een actuele invulling aan de herdenking van de Eerste Wereldoorlog.

Jan De Volder

Organisator 'Peace is the Future. Religions and Cultures in Dialogue. 100 Years after World War I'

Het was regenachtig en winderig op de heuvel van het Italiaanse Assisi, die 27ste oktober 1986. Maar wat zich daar voor het oog voltrok, was hartverwarmend. Paus Johannes Paulus II, toen nog in de kracht van zijn leven, had vertegenwoordigers van alle wereldgodsdiensten uitgenodigd voor een dag van vasten en gebed voor de vrede. Het beeld van een paus, in het wit gekleed, die samenkwam met verantwoordelijken van andere godsdiensten was nooit gezien. Het sprak aan en ging de wereld rond. 'Assisi 1986' was zo'n profetie waar het pontificaat van de heilige Johannes Paulus II het genie van had.

Een historisch beeld

Tijdens het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1968) stelde de katholieke Kerk in het document *Nostra Aetate* haar visie op het jodendom en de andere godsdiensten bij. Ze verketterde niet langer andersgelovigen, zoals ze eeuwenlang had gedaan, maar erkende dat er in hen, ondanks alle verschillen, ook vaak "een straal van de waarheid weerkaatste".

Ook het zelfverstaan van de Kerk evolueerde: ze zag zichzelf niet langer louter als behoedster van de geopenbaarde geloofswaarheid, maar meer en meer ook als dienaar van de eenheid van de menselijke familie. Verkondiging van het evangelie en respectvolle dialoog met andersdenkenden konden voortaan samengaan. Als geen ander verstond Johannes Paulus II de kunst om die theologie en die keuze in één 'icoon' te laten spreken. Dat was Assisi 1986.

Zelf verstond ik daar als negentienjarige afgevaardigde van de toen beginnende Gemeenschap van Sant'Egidio in Antwerpen nog niet veel van. Maar wel voelde ik aan dat

hier geschiedenis werd geschreven en dat het een voorrecht was om erbij te mogen zijn.

'Assisi' was een echte profetie, waarvan de waarde met de tijd duidelijk zou worden. In 1986 was de wereld nog in de greep van de ideologische Oost-Westdeling van de Koude Oorlog. Godsdiensten waren op hun retour. Hun rol in de geschiedenis leek uitgespeeld. Maar na het einde van het Sovjetcommunisme bleek hoezeer godsdiensten actoren waren in de nieuwe conflicten die ontstonden. In die jaren lanceerde Samuel Huntington de theorie van de *Clash of Civilizations*, met name de botsing tussen het Westen en de islam. De aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten en de daaropvolgende oorlogen in Afghanistan en Irak leken zijn gelijk te bewijzen. Hoe moesten christenen reageren? In zekere zin was de profetie van Assisi het echte antwoord op 9/11.

Een beweging van goede wil

In Assisi stelde paus Johannes Paulus II iedereen voor zijn verantwoordelijkheid. "De vrede wacht op vredestichters" en "vrede is een werkplaats die voor iedereen openstaat", zei hij en hij richtte zich in het bijzonder tot de jongeren. De Gemeenschap van Sant'Egidio nam die oproep ernstig. Naast tal van lokale ontmoetingen overal ter wereld organiseert ze sindsdien ieder jaar een driedaagse vredesbijeenkomst van vertegenwoordigers van de wereldgodsdiensten 'in de geest van Assisi'.

Dat gebeurt telkens in een andere stad. Met etappes in Napels, München, Washington, Jeruzalem, Barcelona en Krakau nam 'Assisi' de vorm aan van een originele pelgrimstocht van mensen van goede wil. In 1992 vond deze Internationale Vredesontmoeting plaats in ons

Na het vredesgebed trekt iedereen in een bonte stoet naar de slotplechtigheid. Hier op de religieuze vredestop in 2004 in Milaan.

Op de slotmanifestatie ontsteken de verschillende vertegenwoordigers van de godsdiensten één voor één een kaars voor vrede. Hier op de Internationale Vredesontmoeting in 2012 in Sarajevo.

land, in Leuven en Brussel. Dit jaar, een eeuw na de dramatische Eerste Wereldoorlog, komt ze opnieuw naar ons land en wel naar ons bisdom, op uitnodiging van bisschop Johan Bonny.

Het Gebed voor de Vrede wordt voorafgegaan door twee dagen van interreligieuze rondetafelgesprekken over allerlei actuele thema's, die vrij toegankelijk zijn voor het publiek. Bij die gesprekken worden ook vertegenwoordigers van het humanisme, de politiek, de academische wereld en de burgerlijke maatschappij betrokken. Het samen bidden voor de vrede verloopt simultaan, maar op andere plaatsen en in de traditie van iedere geloofsgemeenschap, om elke schijn van syncretisme te vermijden.

Apotheose is de slotplechtigheid. Op een centraal plein – in Antwerpen de Grote Markt – ondertekenen de vertegenwoordigers van de godsdiensten het appel van de meeting en wisselen ze tekenen van vrede uit, in een symbolische ceremonie die immer ontroert.

Meer dan mooie woorden

Oppervlakkige waarnemers kunnen de indruk hebben dat dit soort ontmoetingen niet meer voortbrengen dan mooie woorden. Niets is minder waar. Tijdens de rondetafelgesprekken en gedurende de informele momenten van de meeting worden tal van contacten gelegd tussen mannen en vrouwen, die sterk van elkaar verschillen en die elkaar anders zelden of nooit ontmoeten. Zo ontstaat een netwerk van mensen van goede wil, van allerlei culturen en geloofstradities. Dat is van goudwaarde in een snel veranderende tijd van globalisering, met soms uit de hand lopende conflicten tussen etnieën en geloofsgemeenschappen.

In de afgelopen kwarteeuw bracht die 'geest van Assisi' al veel concrete vruchten voort van samenwerking, verzoening en vrede. De Gemeenschap van Sant'Egidio en het netwerk van Assisi spelen vaak een vooraanstaande rol bij conflictpreventie of de beëindiging van de gewapende strijd.

Vrede voor Mindanao

De jongste vrucht aan de boom is het vredesakkoord voor Mindanao in de Filipijnen. In tegenstelling tot de rest van het overwegend katholieke land, is de meerderheid van de bevolking er moslim. Decennialang voerde het Moro Islamic Liberation Front er een gewapende strijd voor onafhankelijkheid. Het trieste resultaat: naar schatting 150.000 doden en talloze gewonden en ontheemden. Bovendien werd het conflictgebied hoe langer hoe meer een geschikt terrein voor Al Qaeda-achtige groepen of ordinaire bandieten.

In de zoektocht naar oplossingen was de interreligieuze factor van groot belang. De expertise van twee organisaties, het Indonesische Muhammadiyah en het katholieke Sant'Egidio, speelde een doorslaggevende rol bij de gesprekken die in Maleisië plaatsvonden. De twee organisaties sloten al eerder een samenwerkingsakkoord.

Dit voorjaar was het zover: er werd een vredesakkoord voor Mindanao ondertekend. Dat voorziet het ontstaan van een nieuwe politieke entiteit, Bangsamoro, in 2016. Dat overwegend islamitische gebied krijgt een vergaande politieke en economische autonomie. In ruil daarvoor zal het Moro Islamic Liberation Front geleidelijk zijn milities, ongeveer 12.000 man sterk, ontmantelen. Het akkoord is getekend, maar de vrede

moet nog ingang vinden in de geesten. Ook daartoe zal Sant'Egidio zijn bijdrage leveren, onder meer met verschillende interreligieuze meetings 'in de geest van Assisi'.

Het is maar een van de vele voorbeelden: de interreligieuze component speelt vandaag een doorslaggevende rol in allerlei conflicten, zoals in Syrië of de Centraal-Afrikaanse Republiek en Nigeria. Politieke oplossingen moeten oog hebben voor de religieuze en culturele dimensie van groepen en volkeren. Gelovigen, en in het bijzonder de religieuze leiders, moeten zich ervoor hoeden het geloof te laten kapen door een haatdiscours tegenover andersgelovigen en andersdenkenden, maar dienen het juist aan te wenden als motor voor de opbouw van een samenleving waarin echt 'samen wordt geleefd'. Ook dat is Assisi.

Net zoals vele steden in Europa en daarbuiten heeft ook Antwerpen de geest van Assisi nodig. Door de migratie krijgt de stad in snel tempo een verscheiden uitzicht: dat is het gezicht van de globalisering. Een weg terug naar het verleden bestaat niet. Het is zaak een nieuwe samenleving op te bouwen, waarin gemeenschappen en individuen met elkaar leren samenleven en samen een 'gedeeld burgerschap' opbouwen. De Antwerpse 'trialoog' tussen een priester, een imam en een rabbijn gaf die droom een gezicht. Om die droom te verwezenlijken is de 'geest van Assisi' – die staat voor respect, kennis, ontmoeting, vriendschap, hoffelijkheid, gebed, samenwerking en actie – nodig. De weg erheen is soms hobbelig en vereist geduld en volharding, maar de 'geest van Assisi' stuwt ons voort en helpt ons deze globaliserende wereld leefbaar en menselijk te maken.

© Sant'Egidio

© Sant'Egidio

Jongeren van verschillende geloofsovertuigingen nemen het tegen elkaar op tijdens 'Varen voor vrede'. Pret verzekerd. En succes ook, althans als je goed met elkaar weet te communiceren...

De 22-jarige moslim Yassine Mazgout kijkt uit naar de Internationale Vredesontmoeting van 7 tot 9 september in Antwerpen: "Ik vind het een geweldig mooi en dapper initiatief. Ik hoop dat het mensen in Antwerpen aanzet tot zelfreflectie. Het feit dat zo'n bijeenkomst kan plaatsvinden in 't Stad, met al haar kleuren en smaken, stemt me optimistisch voor de toekomst. In mijn ideale wereld stroomt het daar vol met jongeren van overal. Wij zijn namelijk degenen die vorm zullen geven aan de wereld van morgen. Het lijkt me gepast dat we dat als vrienden doen."

ZOEKEN NAAR WAT ONS VERBINDT

Dialogo en vriendschap tussen verschillende culturen en overtuigingen. Dat moet de boventoon voeren tijdens het jongerenluik van de internationale ontmoeting 'Vrede is de toekomst'. Daarmee willen wij als jongeren van Sant'Egidio tonen dat samenleven wel degelijk mogelijk is en dat ieder van ons op zijn plek en in zijn omgeving het verschil kan maken.

Gledis Shabani

Als jongeren van Sant'Egidio verzetten we ons tegen haat, vooroordelen en onverschilligheid. Al enkele jaren zetten we ons in om te bewijzen dat we met kleine gebaren een groot verschil kunnen maken. Zo organiseerden we in 2009 een jongerenfietsstocht onder het motto *Fietsen voor vrede*. Meer dan tweehonderd jongeren fietsten door Antwerpen van gebedshuis naar gebedshuis om er een vriendschapsverklaring te overhandigen.

Een jaar later namen ploegen van vier jongeren het tijdens ons event *Dialogue on wheels* tegen elkaar op in een gocart. Het bijzondere was niet zozeer dat de Antwerpse Groenplaats die

dag onder een fijn laagje sneeuw bedolven was, wel dat de teams interreligieus samengesteld waren.

Enkel een goede samenwerking tussen alle teamleden leidde je ploeg naar de overwinning!

In 2011 organiseerden we opnieuw een soortgelijk evenement. Tijdens *Varen voor vrede*, een bootwedstrijd in het Bonapartedok in de schaduw van het MAS, namen telkens twee ploegen van zes jongeren van minstens drie verschillende geloofsovertuigingen het tegen elkaar op in een kano. Wilde je niet in rondjes blijven draaien, dan moest je overleggen en samenwerken. Een mooie voorafspiegeling van een interculturele en interreligieuze samenleving. Religieuze leiders en bekende Vlamingen roeiden het demo-parcours.

Het Living Together-festival in 2012 was ongetwijfeld een hoogtepunt. Het was een geslaagde samensmelting van *Varen voor vrede* en een hartverwarmend festival met activiteiten voor jong en oud. "Waarom zouden jongeren van verschillende culturen die tijdens *Varen voor vrede* kunnen samenwerken om te winnen, ook niet op andere momenten en op andere vlakken kunnen samenwerken om andere doelen te bereiken", vraagt de achttienjarige joodse deelnemer Joachim Gabay zich af. "Er is nog steeds racisme en antisemitisme in onze samenleving. Dat moet bestreden worden. Initiatieven zoals *Varen voor vrede* zijn een prima begin."

Of we nu fietsen, varen, karten of dansen, al deze initiatieven hebben één ding met elkaar gemeen: ze tonen op een dynamische manier dat samenleven mogelijk is. Het is een visioen van vrede, dat ons doet hopen voor morgen. We mogen best wat nieuwsgieriger zijn naar

elkaar. We moeten op zoek gaan naar wat ons met elkaar verbindt, in plaats van steeds opnieuw te kijken naar wat ons scheidt. Als we ons hiervoor actief inzetten, kan *Peace* inderdaad *the future* worden!

CONCREET

Het jongerenluik op dinsdag 9 september richt zich speciaal tot studenten en scholen. Het vangt aan met een mooie getuigenis van imam Mohamed Ashafa en pastor James Wuye van de bekende film *The Imam and the Pastor* (BBC documentaire 2006). Als leiders van radicale bewegingen stonden ze jarenlang tegenover elkaar. Na hun verzoening trokken ze rond met een boodschap van vrede en verzoening in Nigeria en in vele andere landen. In de namiddag diept een panel het thema 'dialogo is mogelijk' uit. Nadien trekken we te voet naar een moskee, een kerk, een synagoge en een vrijzinnig centrum om er een vredesboodschap te overhandigen. Daarna nemen we deel aan de slotceremonie op de Grote Markt, die gevolgd wordt door het jongerenfestival *Peace is the future* met verschillende muziekoptredens. Kom jij ook?

Info en programma:
info@peaceisthefuture.be,
www.peaceisthefuture.be, 03 229 04 10.

RELIGIES EN CULTUREN IN DIALOOG

1. Geloof u in het belang van de dialoog?
Hoe geeft u die concreet vorm in uw leven?
2. Nam u reeds deel aan een internationale vredesontmoeting van Sant'Egidio?
Wat draagt u ervan mee?
3. Wat betekent het voor een stad en een lokale kerkgemeenschap om gastvrouw van zo'n ontmoeting te mogen zijn?
4. Hoe werken aan vrede in een Kerk die lijdt?
5. Wat verwacht u van deze ontmoeting in Antwerpen?

MGR. ATHENAGORAS PECKSTADT

1 / Ik groeide op in de geest van dialoog. Mijn ouders brachten ons groot in de traditie van de orthodoxe Kerk, maar zonder enige aversie tegenover de katholieke Kerk. Integendeel, ze onderhielden een nauw en oprecht contact met haar bedienaars en gelovigen en waren ook actief in de dialoog tussen de christelijke Kerken. Reeds in 1969 trokken we met de wagen naar Constantinopel (Istanbul) om er één van de grote figuren van de hedendaagse christelijke dialoog te ontmoeten: de inmiddels overleden oecumenische patriarch Athenagoras. Vijftig jaar geleden ontmoette hij paus Paulus VI in Jeruzalem. Toen metropoliet Bartholomeos van Philadelphia, de huidige oecumenische patriarch in Brussel, me precies 25 jaar geleden tot diaken wijdde, vertrouwde hij mij de naam 'Athenagoras' toe met het uitdrukkelijke verzoek verder te werken aan de toenadering tussen de christelijke Kerken en aan de dialoog tussen de godsdiensten.

2 / Ik was erbij in Brussel (1992), Aken (2003) en Rome (2013). Deze bijeenkomsten creëren een rijk spectrum van kleuren en tradities, van mensen die zich samen buigen over het nobele ideaal van de vrede. Want, zoals onze patriarch het ooit verwoordde, "een oorlog in naam van de godsdiensten is een oorlog tegen de godsdiensten".

3 / Het biedt de godsdiensten de gelegenheid om mensen uit onze contreien te betrekken bij dit grote ideaal van de vrede en hen eraan te herinneren dat God de Koning is van de Vrede. Elke godsdienst is in wezen gebaseerd op het begrip vrede. Dat er oorlogen zijn ontstaan uit conflicten tussen godsdiensten is te wijten aan de zwakheid van de mens, niet aan de principes van de godsdiensten zelf.

4 / Ook al is het moeilijk om in conflictsituaties te werken aan vrede, als godsdiensten zijn we net geroepen een bemiddelende rol te spelen en het welzijn van de mensheid voorop te stellen. Religieuze leiders kunnen samen hun gelovigen oproepen tot vrede, verzoening en wederzijds respect. Oorlogen gaan vaak gepaard met fanatisme en nationaal belang, terwijl onze samenleving in feite steeds meer één groot dorp wordt. We werken sinds decennia aan een Verenigd Europa maar willen toch landen opsplitsen. Zoals in Oekraïne, maar helaas ook in eigen land.

5 / In Antwerpen zal ik onze oecumenische patriarch Bartholomeos vertegenwoordigen. Hij streeft niet alleen naar een her-dynamiseren van de bilaterale dialogen tussen de diverse christelijke Kerken, maar zet ook nieuwe dialogen op touw, zoals een academische dialoog met het jodendom en met de islam. Ik kijk uit naar het weerzien van vele gekende gezichten en de kennismaking met nieuwe mensen die zich engageren voor een betere wereld, waarin vrede, harmonie en wederzijds respect een rode draad vormen.

IMAM JAMAL MAFTOUHI

1 / Als moslim voel ik me verplicht dialoog te voeren met gelovigen en ongelovigen. In tegenstelling tot wat velen denken, roept de islam op tot samen leven. Als je het gesprek aangaat, leer je de ander kennen en hij jou en groeit er vriendschap en vertrouwen. Alles begint bij het aanvaarden van de ander als ander. Dag in dag uit werk ik aan dialoog: op school als leerkracht, in het dagelijks leven en in de Dialoog, een initiatief van Sant'Egidio. Met drie godsdiensten – christenen, joden en moslims – komen we samen naar buiten om een boodschap van vrede te brengen.

2 / Ik was erbij in Milaan (2004) en Sarajevo (2012). Sarajevo liet een diepe indruk na. Waarom moeten we eerst oorlog voeren vooraleer we willen inzien dat er geen andere weg is dan samen te leven? We zijn allemaal dienaren van God. Waarom zouden we dan niet samenleven als kinderen van Adam en Eva? Op zich leren deze bijeenkomsten voor de vrede me niets nieuws, maar ze zijn wel een levendig voorbeeld op wereldschaal. Dat geeft alle deelnemers kracht en energie. Het komt er niet enkel op aan ergens aanwezig te zijn, maar vooral iets achter te laten, zodat de boodschap uitdijt. Inmiddels startte men ook in enkele Arabische landen een dialoog op tussen verschillende geloofsovertuigingen. Dat is bemoedigend.

3 / Het is ontzettend belangrijk dat onze burgers zo'n vredesontmoeting kunnen meemaken, vooral jongeren, want zij moeten de fakkel overnemen. Zo'n ontmoeting geeft ook een belangrijk seintje aan de politieke partijen. Als we elkaar aanvaarden als mens, ik jou en jij mij, dan kunnen we samenleven. Het geloof kan nooit een reden zijn om elkaar de rug toe te keren.

4 / We moeten werken aan vrede daar waar we leven. We moeten klein beginnen, in ons gezin, in onze straat, op onze werkvloer. Natuurlijk moet er ook op wereldschaal aan dialoog gewerkt worden, maar dat is een taak voor politici. De oorlog in Afghanistan, Syrië, Oekraïne . . . die kan ik niet oplossen, maar dat betekent niet dat ik bij de pakken moet gaan neerzitten. Over dialoog moet je niet praten, je moet het doen.

5 / Ik ijver ervoor dat de moslimgemeenschap in Antwerpen in grote getale aanwezig is. Want het is belangrijk dat we een teken geven dat we elkaar aanvaarden zoals we zijn en samen aan de toekomst willen bouwen, ondanks de spanningen die er zijn. Het is vooral belangrijk dat de ontmoeting nawerkt. Ik hoop dat ze iedereen in onze stad oproept om elkaar te aanvaarden, te respecteren, een samenleving in harmonie uit te bouwen en samen vanuit de kracht van het geloof de problemen die er zijn op te lossen.

Mgr. Athenagoras Peckstadt, metropoliet van België, exarch van Nederland en Luxemburg, vertegenwoordiger van het geheel van de orthodoxe Kerk in de Benelux

Imam Jamal Maftouhi

*Rabbi
Aharon Malinsky*

+ Aartsbisschop Severios Hazail Soumi, Patriarchiaal vicariaat van de Syrisch-orthodoxe Kerk van Antiochië

RABBIJN AHARON MALINSKY

1 / Zo'n vijftien jaar reeds ben ik in de Joodse gemeenschap het boegbeeld voor dialoog. Ik geloof in de Bijbelse zin van het samenleven. In de praktijk probeer ik de Joodse gemeenschap mee te betrekken in het interreligieuze verhaal. En dat lukt aardig. Zo organiseer ik in samenwerking met Jan Maes, een katholieke leerkracht, uitwisselingen van klassen tussen Joodse scholen en een katholieke school. Zo leren jongeren over het muurtje kijken en de ander respecteren en aanvaarden. Als gesprekspartner in de dialoog maak ik in scholen duidelijk dat godsdienst geen factor is van maatschappelijke verdeeldheid.

2 / Ik nam reeds deel aan vredesontmoetingen van verschillende organisaties. Deze die door Sant'Egidio worden georganiseerd wegen het meest door qua intensiteit. Elke keer opnieuw draag ik veel mee naar huis: tips van mensen van andere religies, manieren om met jongeren aan vrede te werken.

3 / Antwerpen wordt wel eens het Cordoba aan de Schelde genoemd, maar de waarheid is wat genuanceerder. Er is enige onverdraagzaamheid, niet zozeer tussen de godsdiensten, maar in de samenleving. Zowel met christenen als met moslims werken we goed samen. Zoals in 'Varen voor vrede' (zie blz. 7) en de dialoog. En als je 's ochtends de *Gazet van Antwerpen* openslaat en je leest geen berichten over moordpartijen op racistische basis, zoals bijna dagelijkse kost is elders in Europa, weet je dat we iets verwezenlijkt hebben in deze stad.

4 / Ik ben van de tweede generatie na de Holocaust. Een groot deel van mijn familie werd vermoord. Als Antwerpenaar groeide ik op in de jaren zeventig in de geruststellende gedachte dat ik me geen zorgen hoefde te maken over oorlog. Maar in Oekraïne leven de Joden in een oorlogssituatie. Het antisemitisme wakkert daar in die mate op dat de hoofd rabbijnen hen in april reeds opriepen om het land te verlaten.

5 / Ik hoop dat de vredesontmoeting lang zal nazinderen. Ze kan een trigger zijn voor de godsdiensten en levensbeschouwingen in deze stad om nog meer samen te doen. Er is veel onverschilligheid tegenover religies, maar religie speelt wel degelijk een rol in onze samenleving. Kijk maar naar Syrië en hoe hier strijders worden geronseld! Als religie moeten we een positieve boodschap uitdragen. Vele Antwerpenaren zijn tevreden als we op een fatsoenlijke manier naast elkaar leven, maar het zou nog beter zijn, moesten we mét elkaar leven. Dat toont deze interreligieuze vredesontmoeting. Aan ons om dat nu door te trekken naar de toekomst.

AARTSBISSCHOP SEVERIOS HAZAIL SOUMI

1 / De dialoog ligt aan de basis van ons bestaan als mens. Door Eva te scheppen maakte God duidelijk dat Adam niet alleen kon leven zonder een gelijke met wie hij kon dialogeren. Voor mij is de dialoog de motor van elk menselijk wezen. Het is het levensnoodzakelijke voedsel van de mens. In mijn leven speelt de dialoog dan ook een belangrijke rol. Als verantwoordelijke van een gemeenschap luister ik naar de vragen van de gemeenschap, maar wil ik ook een luisterend oor zijn voor de individuele gelovige. Luisteren is een vorm van dialoog, een uitwisseling van woorden, blikken, vaderlijke gestes. Zo stelt dialoog je in staat je naaste te begrijpen en je in zijn plaats te stellen. Oprechte dialoog staat synoniem voor respect voor de ander. Dan werpt hij steeds vruchten af.

2 / Ik was erbij in Leuven in 1992 en vorig jaar in Rome. Ik ervoer er dat ik niet alleen sta in mijn dagelijkse strijd voor de glorie van de Heer en de eenheid van de christenen. De uitwisselingen, de gebeden, de vreugde, de hoop van deze ontmoetingen zijn een ongelofelijke bron van energie. Je voelt er werkelijk de kracht en de liefde van God tussen ons. We zijn verenigd ondanks onze culturele en theologische verschillen. De grenzen vallen weg en we vinden elkaar als één familie met de Vader.

3 / Het is een zegen voor de stad en haar inwoners, of ze nu christen zijn of niet, want alle mensen dromen ervan om in vrede te leven. Deze ontmoeting nodigt elk van ons uit om in gesprek te treden met elkaar en om de ander in zijn anders-zijn te respecteren. Ze herinnert ons aan het belang van verdraagzaamheid en vergeving, zonder welke er geen vrede mogelijk is. En zonder vrede is er geen hoop en geen toekomst.

4 / In het Nabije en het Midden-Oosten telt men de doden niet meer. De oorlog en de ellende doodden er niet alleen mensen, maar vernietigden er ook projecten en dromen. Er is slechts één weg die naar de vrede leidt en dat is die van de oprechte vergeving, dialoog en verdraagzaamheid. Als christenen moeten we steeds Jezus aan het kruis voor ogen houden en zijn woorden in herinnering brengen: we moeten onze vijanden vergeven en voor hen bidden.

5 / Ik hoop dat deze ontmoeting uitgroeit tot een internationale ontmoeting voor de vrede in Syrië. Politici ontmoeten elkaar en doen hun ding, maar ook kerkmensen kunnen een belangrijke rol spelen voor de vrede in Syrië, het onthaal van immigranten, de humanitaire hulpverlening, enzovoort. De internationale vredesontmoeting van Sant'Egidio is een unieke gelegenheid om initiatieven voor de vrede in Syrië aan te moedigen.

DE VREUGDE VAN HET EVANGELIE

DE DIALOOG, ONMISBAAR ONDERDEEL VAN DE EVANGELISATIE DIE VREDE BEWERKT

“De Kerk verkondigt ‘het Evangelie van de vrede’ (Efesiërs 6, 15)”. Dit is Jezus “die de vrede in persoon is (cf. Efesiërs 2, 14)”, schrijft paus Franciscus in ‘Evangelii Gaudium’ (nr. 239). Daarom is iedere gedoopte geroepen om “een instrument van vrede te zijn en een geloofwaardige getuige van een verzoend leven”. Er zijn drie terreinen waarop de Kerk als volk van God de dialoog moet aangaan: met de staten, met de samenleving en dus met de culturen en de wetenschappen, en met de gelovigen die geen deel uitmaken van de katholieke Kerk.

Rik Hoet

De gelovigen die geen deel uitmaken van de katholieke Kerk kunnen onderverdeeld worden in meerdere groepen. Een eerste groep zijn de niet-katholieke christenen.

“De inzet voor oecumene is een antwoord op het gebed van de Heer Jezus, die vraagt ‘dat allen één mogen zijn’ (Johannes 17, 21). De geloofwaardigheid van de christelijke verkondiging zou veel groter zijn als de christenen hun verdeeldheden zouden overstijgen en als de Kerk ‘de volheid van de katholiciteit, die haar eigen is, zou verwerkelijken in die zonen en dochters, die haar door het doopsel toebehoren, maar van haar volledige gemeenschap gescheiden zijn’” (nr. 244).

De oecumenische dialoog met de niet-katholieke christenen is des te dringender omdat de verdeeldheid onder de christenen een schandaal is dat de geloofwaardigheid van hun getuigenis aantast. Elke vorm van dialoog kan de dialoogerende partners helpen om de werkelijkheid beter te verstaan en samen een rechtvaardigere samenleving uit te bouwen. Niemand heeft immers de waarheid in pacht.

De waarheid is datgene waarop – of voor de christenen: Diegene op Wie – we ons leven kunnen bouwen. Jezus is die waarheid (Johannes 14, 6). En niemand van ons heeft Hem en zijn evangelie helemaal begrepen. Maar vooral is er niemand van ons die ten volle op Hem vertrouwt, zoals Hij op de hemelse Vader. Want anders zouden we elkaar meer liefhebben. Dus kunnen we elkaar helpen om van Hem te leren om te vertrouwen en lief te hebben zoals Hij. Als voorbeeld van wat de katholieke Kerk kan leren van de orthodoxie verwijst paus Franciscus naar “de betekenis van de bisschoppelijke collegialiteit en de ervaring van de synodaliteit” (nr. 246).

“De dialoog en de vriendschap met de kinderen van Israël horen bij het leven van de leerlingen van Jezus” (nr. 248).

Een tweede groep van gelovigen die niet tot de Kerk behoren, is die van het ‘volk van het eerste Verbond’, verbond dat nooit door God herroepen is (cf. Romeinen 11, 29). De Kerk beschouwt dit volk “en zijn geloof als een heilige wortel van haar eigen christelijke identiteit (cf. Romeinen 11, 16-18)”.

Graag wil ik waarschuwen voor de vaak voorkomende maar verkeerde opvatting die het huidige jodendom ziet als de wortel van het christendom. Historisch juist is dat jodendom en christendom

twee verschillende bomen met vele takken zijn, beide ontsproten aan dezelfde wortel van het Jodendom uit de tijd van Jezus. De vriendschap met de Joden maakt dan ook een inherent deel uit van het leven van de leerlingen van Jezus, zoals paus Franciscus in *Evangelii Gaudium* stelt. Terecht, omdat wij tot dezelfde familie van kinderen van Jakob behoren, niet door bloedverwantschap (hoewel dit ook het geval is voor vele Joden), maar wel door de aanvaarding van dezelfde God als hemelse Vader. Daarom kunnen we als christenen niet verlangen van de Joden dat zij zich zouden bekeren tot de ware God, stelt paus Franciscus (nr. 247), ook al kunnen wij als christenen “niet ophouden Jezus als Heer en Messias te verkondigen” (nr. 249).

Wat geldt voor de interreligieuze dialoog in het algemeen, geldt ook voor de dialoog met de joden in het bijzonder: elkaar aanvaarden in onze andersheid is een voorwaarde voor de vrede in de wereld. We dienen elkaars vreugde en leed te delen en samen de rechtvaardigheid en de vrede te dienen (nr. 250).

“Om in dialoog met de islam te treden is een adequate vorming van de gesprekspartners onontbeerlijk. (nr. 253).

In de huidige tijd is de dialoog met de moslims van levensbelang. Zij aanbidden wel de ene barmhartige God, maar de vraag is of die barmhartigheid dezelfde is als die van de christelijke God die in Jezus zijn eigen leven gaf op het kruis (wat in de Koran ontkend wordt!) om armen en zondaars het (eeuwige) leven te geven. In *De Vreugde van het Evangelie* stelt paus Franciscus dat christenen de migranten – ook moslims – gastvrij moeten ontvangen en vraagt hij dat islamlanden op hun beurt volle godsdienstvrijheid zouden gunnen aan christenen (nr. 253).

© Sant'Egidio

© Sant'Egidio

Paus Franciscus en Andrea Riccardi, stichter van Sant'Egidio, omhelzen elkaar op de Internationale Vredesontmoeting in september 2013 in Rome.

Vicaris Rik Hoet en rabbijn Aharon Malinsky groeten elkaar. Imam Jamal Maftouhi kijkt goedkeurend toe.

Verder veroordeelt de paus "hatelijke veralgemeningen, omdat de waarachtige islam en een adequate interpretatie van de Koran zich tegen ieder geweld verzetten" (nr. 253). Het is waar dat de meeste moslims gekant zijn tegen geweld en dat slechts een minderheid van Korangeleerden naar een herinterpretatie van de gewelddadige Koranteksten (bijvoorbeeld soera 2 en 9) zoekt

door hen te binden aan de historische context van Mohammed. Omdat er echter geen centraal godsdienstig gezag bestaat in de islam, kunnen vele imams zich beroepen op Koranteksten om aan te sporen tot geweld. Kern van het probleem is de opvatting dat de Koran een boek is dat Mohammed rechtstreeks uit de hemel gedictieerd kreeg. Sommige moslimgeleerden verkiezen een

'adequate interpretatie van de Koran' en peilen daarbij naar de doelstellingen of bedoelingen van de sharia (maqasid al-shari'a), net zoals de christenen de Bijbel herinterpreteren vanuit de Geest van Jezus en niet 'naar de letter'.

Over de dialoog met andere gelovigen dan joden en moslims weidt *Evangelii Gaudium* niet lang uit. Maar het is duidelijk dat de paus geen tegenstelling ziet tussen 'missie' en 'dialoog', zoals vele christenen wel doen. Vermits de zending van de Kerk erin bestaat de vrede van het Rijk Gods te bevorderen en die vrede er alleen kan komen op de manier die Jezus toonde, is 'dialoog' de 'missie' van de Kerk. De vrede is immers de vrucht van de liefde die de ander aanvaardt in zijn eigenheid, maar hem tegelijk uitnodigt ook lief te hebben zoals Jezus. De weg naar de vrede is die van gesprek, overleg, 'parlement' en nooit die van geweld, onderdrukking, uitbuiting en oorlog.

"De Kerk groeit niet door proberen te bekeren, maar 'door aantrekking'" (nr. 14).

Daarom verzet paus Franciscus zich, trouw aan het Tweede Vaticaans Concilie, tegen 'proselitisme' dat missie opvat als het dwangmatig opleggen aan anderen op een of andere al dan niet zachte of gewelddadige wijze om deel uit te maken van de eigen club. In de Nederlandse versie van *Evangelii Gaudium* wordt deze passage ietwat verzacht door de vertaling 'proberen te bekeren'. In de ogen van de paus gaat het er niet om mensen te werven om Jezus na te volgen op de manier waarop 'mijn' Kerk dat doet, maar komt het erop aan in vrede te leven met alle mensen. Het gaat erom niemand alleen te laten die arm is of ziek, zwak of in nood, zoals Jezus dat deed als Zoon van de Vader en dus Broer van ieder van diens kinderen. Wat is het evangelie anders dan de vreugde dat wij mogen vertrouwen in zo'n Vader en zo'n Broer en delen in hun liefde?

De geest van Assisi

Toen paus Johannes Paulus II op 27 oktober 1986 vertegenwoordigers van alle godsdiensten samenriep in Assisi om te bidden voor de vrede in de wereld stelde hij een profetisch gebaar. Dat lag helemaal in de lijn van de grote aandacht voor de vrede die de pausen in de twintigste eeuw meer en meer tot een van hun hoofdbekommernissen maakten. Is Jezus niet de koning van de vrede tussen de volkeren (cf. Efesiërs 2, 14)?

De samenkomst was geen congres van verantwoordelijken of 'vredesspecialisten' om over vrede te spreken, maar een bijeenkomst van religieuze leiders om te doen wat eigen is aan godsdiensten: vasten en bidden. In een tijd van groeiende globalisering was het een geniale ingeving van Johannes Paulus II om mensen van verschillende geloofsovertuigingen samen te brengen om niet tegen elkaar te bidden (opdat God de vijand zou vernietigen), maar mét elkaar te bidden voor vrede.

Kardinaal Roger Etchegaray die tekende voor de organisatie van deze bijeenkomst, benadrukte dat Assisi niet alleen een interreligieuze ontmoeting wilde zijn, maar ook en vooral een aanzet tot intra-religieuze dialoog: de ontmoeting met de andere dwingt tot bezinning over de eigen godsdienstige praktijk, die "elke godsdienst leidt naar het diepste van zichzelf, langs de duizenden wegen van een steeds nieuwe bekering en steeds op weg naar vrede en solidariteit".

In Assisi werden echter ook pamfletten uitgedeeld die de paus beschuldigden van aanzetten tot afgoderij, vermits hij 'kettens en heidenen' ocriep te bidden volgens hun eigen onware geloof. Zelfs kardinaal Ratzinger, die later als paus Benedictus XVI zelf dergelijke vredesbijeenkomsten zou organiseren, oordeelde aanvankelijk dat de ontmoeting van Assisi beter niet herhaald zou worden uit vrees dat ze verstaan zou worden als een aansporing tot relativisme en syncretisme, alsof de Kerk afstand zou doen van haar geloof dat alleen Jezus de weg naar vrede is.

Intussen is de Internationale Vredesontmoeting een vaste waarde op de kalender. Sinds 1987 organiseert de Gemeenschap van Sant'Egidio elk jaar opnieuw een dergelijke bijeenkomst 'in de geest van Assisi' waar mensen elkaar ontmoeten in vriendschap en gebed en waaruit al talrijke vruchtbare initiatieven van vrede zijn geboren. (RH)

WIE ZORGT VOOR DE HERDERS?

ZORGTEAM REIKT HET PASTORALE PERSONEEL
MET PERSOONLIJKE PROBLEMEN EEN HELPENDE HAND

Als herders voor hun schapen dragen pastores de zorg voor de gelovigen en de gemeenschap. Naast de vele taken die ze toebedeeld krijgen, delen ze de vreugde en het verdriet van de parochianen. Dat doet iets met hen. “Pastoraal is geen neutrale bezigheid”, schreef mgr. Johan Bonny in de visietekst. Momenteel stelt hij een Zorgteam samen waarop pastores of medewerkers een beroep kunnen doen indien nodig. Diaken Leo Dierckx, de contactpersoon van het team dat in september uit de startblokken schiet, geeft tekst en uitleg.

Ilse Van Halst

Diaken Leo Dierckx

Priesters, diakens, pastorale medewerkers ... Het zijn ook mensen. Ook zij krijgen in hun leven af te rekenen met problemen die ze soms goed, soms minder goed verwerken, waardoor er zich nieuwe problemen kunnen voordoen, van psychische aard of afhankelijkheidsproblemen. Deze laatste categorie omvat een heel brede waaier van problemen. Alcoholverslaving is het best gekende, maar daarom niet best verzorgde probleem, omdat de mensen in kwestie zich vaak diep schamen om het ter sprake te brengen, wat tijdige hulpverlening bemoeilijkt. Afhankelijkheidsproblemen kunnen ook praktisch van aard zijn. Stel dat de huishoudster van een priester overlijdt en de herder in kwestie zijn mannetje niet kan staan in de keuken.

Wie kan een beroep doen op het Zorgteam?

Als je als pastorale medewerker voelt dat het niet meer gaat, dat er iets niet goed zit, dat je het niet meer kunt bolwerken, is het belangrijk dat je tijdig hulp zoekt. Dan kun je terecht bij het Zorgteam.

Dit wil een contactpunt en wegwijzer zijn voor iedereen met een pastoraal mandaat – zowel priesters als diakens, als pastorale werk(st)ers – die psychische problemen heeft, problemen van afhankelijkheid, gedragsproblemen of een burn-out. Het wil hen bijstaan en indien nodig doorverwijzen naar professionele hulpverlening.

Hoewel het niet de bedoeling is van het Zorgteam om de bestaande zorg van een congregatie te vervangen of te verbeteren, kunnen ook religieuzen aankloppen. We willen als Zorgteam een zo groot mogelijke openheid aan de dag leggen.

Waarom is er vandaag nood aan een Zorgteam? Hebben priesters en pastorale medewerkers meer problemen dan vroeger?

Ik ben ervan overtuigd van niet. Problemen zijn er altijd geweest, alleen gaan we er nu anders mee om en was het vangnet vroeger breder. Als pastoor had je doorgaans twee of drie onderpastors. Vandaag zijn er veel minder priesters. Ze wonen vaak alleen in hun pastorie en missen een klankbord.

Het priesterkorps van ons bisdom verouderd bovendien snel. Om en bij de 230 priesters zijn met pensioen of naderen de pensioenleeftijd. We tellen zo'n 150 actieve priesters. Het contingent oudere priesters weegt dus sterk door.

Dankzij de vooruitgang van de medische wetenschap leven mensen langer dan vroeger. Keerzijde van de medaille is echter dat ze in dat langere leven steeds vaker geconfronteerd worden met pijn, ziektes en depressies.

Ondertussen blijft de druk op de actieve priesters toenemen. Hoe meer mensen onder druk komen te staan, hoe groter het risico is dat ze het niet meer aankunnen. In die zin kan het Zorgteam mogelijke problemen voorkomen door een luisterend oor te zijn.

Hoewel de problemen van misbruik binnen de Kerk niets met het Zorgteam als zodanig te maken hebben – daar gaat het immers over strafbare feiten – hebben ze het beleid wel de ogen geopend. Men beseft dat het pastorale personeel nood heeft aan ondersteuning en begeleiding. Niet zo lang geleden hoorde ik Eddy Van Waelderden deze bezorgdheid verwoorden in een workshop *Wie herdert de herders?*

Het Zorgteam komt niet zomaar uit de lucht vallen. Het is geschraagd op een jarenlange ervaring.

Ons Zorgteam is inderdaad gegroeid vanuit positieve ervaringen met een dergelijk project

in het bisdom Brugge. Daar zullen wij als kersvers team trouwens ons licht opsteken. In 1975 richtte zuster Regine Catteeuw er een opvang- en begeleidingsgroep op voor priesters met alcoholproblemen. Later werd de doelgroep uitgebreid tot diakens, religieuzen en pastoraal werk(st)ers met afhankelijkheidsproblemen. Na haar dood werd de werking nog verruimd. Sindsdien richt het Zorgteam zich tot pastores met een afhankelijkheidsprobleem maar ook met allerlei psychische problematieken.

In ons bisdom bestaat er al langer een ziekenbezoekersgroep voor priesters van een elftal priesters. Deze blijft bestaan en functioneert naast het Zorgteam, maar waarom zouden we elkaar niet helpen en aanvullen? Op een bijeenkomst op 25 maart leerde ik de groep kennen en meteen waarderen.

Wie maakt er deel uit van het Zorgteam?

Ikzelf, onderwijzer op pensioen en diaken, treed op als contactpersoon. Momenteel stel ik samen met vicaris Bruno Aerts een team samen van professionele medewerkers, allen vrijwilligers, beslagen op verschillende terreinen in de zorg. Ze zullen hun taak uitvoeren in alle discretie en onafhankelijk van het diocesane kerkelijke bestuur.

Drie jaar geleden kreeg ik de opdracht vanuit de diakencommissie om alle diakens van ons bisdom – 75 in het totaal – te bezoeken omdat de contacten verwaterd waren. Ze apprecieerden dit ten zeerste. Iemand vertrouwde me zelfs toe: “In een multinational hebben werknemers om de twee jaar een functioneringsgesprek. Waarom kan dit niet in de Kerk?” Natuurlijk is er een verschil tussen een bedrijf dat een product maakt en winst wil boeken en een organisatie als de Kerk. De vragen zullen

dan ook anders liggen. Maar een dialoog blijft absoluut noodzakelijk. Via deze bezoeken deed ik heel wat ervaring op die me nu van pas komt.

In tegenstelling tot de diakens, ken ik niet alle priesters van ons bisdom. Momenteel breng ik alle oudere priesters een bezoek. Ik doe dat per federatie, zodat niemand het gevoel krijgt gepasseerd te worden, maar ook niemand denkt dat hij bezoek krijgt omdat hij iets mispeuterd heeft. Het is niet mijn bedoeling noch mijn bevoegdheid mensen te controleren. Wel wil ik peilen hoe het met hen gaat op menselijk en op professioneel vlak. Als ze met pensioen zijn, wil ik nagaan waar ze mee bezig zijn, wat hen boeit, wat hun noden zijn. Wat ieder me toevertrouwt, blijft binnenskamers. Hoewel deze bezoeken losstaan van mijn taak als contactpersoon van het Zorgteam in de strikte zin van het woord, vind ik het een noodzakelijke en belangrijke voorbereiding. Werken met namen uit een jaarboek vind ik moeilijk. Door mensen te ontmoeten, worden namen personen en herkenbare gezichten.

Concreet: ik heb een probleem en wil het Zorgteam contacteren. Wat moet ik doen?

Als je zelf een probleem hebt, maar ook als je vermoedt dat een medewerker met iets zit, kun je contact opnemen met het Zorgteam via gsm of e-mail. Je komt dan bij mij terecht.

Je kunt bij het Zorgteam terecht met een specifiek probleem maar ook als je het gewoon even niet meer ziet zitten. Want als mensen hun verhaal kunnen doen, voelen ze zich soms al heel

wat lichter. Ik ben dan graag dat luisterende oor. Toch hoeft je geen tekst en uitleg te geven. Je kunt het probleem ook enkel signaleren.

Het hangt af van de aard van het probleem welke weg het Zorgteam zal volgen. Een voorbeeld. Gaat het om een oudere priester die een huisvestingsprobleem heeft omdat hij met pensioen gaat, dan wordt deze praktische kwestie doorgespeeld naar het beleid. Stel, iemand met een ernstig afhankelijkheidsprobleem doet een beroep op het Zorgteam. Dan depersonaliseer ik de oproep en speel deze anoniem door naar het team. Daar bekijken we naargelang de kwalificaties van de vakkundige medewerkers wie het best geplaatst is om de persoon in kwestie te helpen. Daarop speel ik die naam met het aanbod tot hulp door aan de hulpvrager. Aan hem of haar om dan contact op te nemen.

Elke hulpvraag wordt opgevolgd, omdat het belangrijk is voor de hulpvrager dat er een perspectief is. Indien hij niet op het aanbod tot hulp ingaat, zullen we hem daarop aanspreken. Bovendien doet het deugd als mensen tijdens het proces van hulpverlening laten weten dat het de goede richting uitgaat, dat ze zich goed voelen bij de hulpverlener die het Zorgteam aanbracht of net andersom, dat hij hen toch niet echt kan helpen. Dan zullen we als team een andere professionele hulpverlener aanspreken.

Belangrijk om weten is dat dit hele proces discreet verloopt. Anonimiteit is gewaarborgd. Dat is net het voordeel van een team dat geen deel uitmaakt van het beleid.

Je kunt het Zorgteam contacteren via 0476 08 35 55 of zorgteam@bisdomantwerpen.be. Mensen die zich geroepen voelen om als vrijwilliger professioneel mee te werken in het Zorgteam, kunnen schriftelijk contact opnemen met vicaris Bruno Aerts via bruno.aerts@bisdomantwerpen.be.

WE ZIJN ONDERWEG

WEGWIJZERS NAAR EEN PASTORALE EENHEID

HET GEHEIM SCHUILT IN EEN GEDREVEN TEAM

Stap voor stap zijn we onderweg naar pastorale eenheden. Wat moeten we ons daarbij voorstellen? Waarom is die hervorming nodig? Wie zal dat uitwerken? Hoe begin je eraan? 'Relevant' ging te rade bij Marc Van Laere en Ton Jansens, sinds kort aangesteld als begeleiders van de pastorale eenheden. Het toeval wil dat ik in dezelfde periode deelneem aan een Europees congres, waar iedereen op een of andere manier op hetzelfde thema betrokken is. Het leeft niet alleen bij ons! Een Nederlandse collega geeft me een tip: "Op www.waarderendegemeentebouw.nl. Daar vind je interessante getuigenissen!"

Johan Govaerts

Ton Jansens

'Pastorale eenheid', 'fusie', 'netwerk' ... er heerst nogal wat verwarring over de begrippen en hun inhoud. Hoe zit het nu? "Het startpunt van de pastorale eenheid is het masterplan van het dekenaat. Dat is een schets van indeling", verduidelijkt Marc. Ton vervolgt: "Er is een duidelijk onderscheid: bij een fusie verdwijnen de lokale kernen en bij een pastorale eenheid blijven die bestaan. Een pastorale eenheid heeft een helder doel: netwerken en revitaliseren." Marc vult aan: "Op een aantal vlakken zal de pastorale eenheid wel trekjes hebben van een fusie: een gezamenlijke organisatie, één zondagskerk ... Maar het is te kort door de bocht om dit rijke proces louter af te doen als een territoriale fusie."

Ton en Marc fungeren zowat als wegwijzers. Zij geven de richting aan, aan de mensen om zelf de weg te gaan. Ton legt uit: "Vaak wachten mensen af tot wij hen zeggen wat ze moeten doen. Terwijl het proces naar een pastorale eenheid elke lokale medewerker van vandaag juist goesting wil geven om ervoor te gaan."

Marc legt uit hoe hij het doorgaans aanpakt: "Soms organiseert een federatieteam een open avond waarop het alle betrokkenen uitnodigt om hen over de pastorale eenheid te informeren." Ton valt hem bij: "Een eerste belangrijke stap is het samen lezen van de beleidstekst *De pastorale eenheid in het bisdom Antwerpen, deel 1*". Marc formuleert meteen de bedenking: "Lezen alleen werkt echter niet altijd zo vlot. Daarom werkten we een stappenplan uit dat mensen begeleidt. Zo'n concrete leidraad motiveert. Ook moeten mensen steeds de kans krijgen om hun gevoelens uit te spreken." Hij vervolgt: "Maar het is gevaarlijk ervan uit te gaan dat alles van een leien dakje zal lopen als je lokaal maar een goed dossier uitwerkt. Daarom blijft vorming gedurende het hele proces belangrijk."

Ton reflecteert op wat je nu al kunt doen: "Lokale teams kunnen de nota doornemen en erover van gedachten wisselen met elkaar en met derden. Ze kunnen al op zoek gaan naar terreinen waarop synergie denkbaar is. En ook het gesprek met de deken of zijn assistent is een stap in de richting."

Waarom is deze hervorming nodig? Ton legt uit: "Tot ergernis van sommigen blijven we herhalen dat het eerst en vooral gaat over de vraag 'Welke leerling van Jezus zijn we vandaag?' of anders gezegd: 'Welke Kerk willen we zijn?'" Marc hoopt luidop: "We geloven dat vanuit die inspiratie nieuwe medewerkers zich geroepen zullen voelen, ook vanuit onverwachte hoeken. Het geheim schuilt in een geïnspireerd, gedreven team. Zo'n team kan charisma uitstralen. Van daaruit wordt het mogelijk om samen verantwoorde beslissingen te nemen over de organisatie van de pastorale van morgen."

Het welslagen van het hele proces veronderstelt twee belangrijke grondhoudingen, benadrukt Marc: "Waardering voor elkaar en de bereidheid om bij te scholen en vorming te volgen." Ton steekt niet onder stoelen of banken dat ze in een spanningsveld staan: "We trachten voortdurend het juiste evenwicht te vinden: medewerkers zoveel mogelijk actief betrekken bij dit hervormingsproces zonder hen evenwel te overvragen. Het is niet denkbeeldig dat dit voor sommigen een aanleiding vormt om af te haken. Spiritualiteit is echter de verbindende factor. Daarbij gaat het niet over mijn huis-tuin-en-keuken-spiritualiteit, maar over de betekenis van Christus in mijn en ons leven. Mensen, samengeroepen rond zijn Aanwezigheid. Kerk heet dat ..."

Leerling van Jezus zijn om medewerker te worden ... Lazen we dat al niet in de visietekst *Een houtskoolvuur met vis erop en brood?*

Pastorale eenheid

DE PASTORALE EENHEID DAAGT ONS UIT

*Met 'de pastorale eenheid' tekende de visietekst een nieuwe structuur uit voor ons bisdom. In de brochure 'De pastorale eenheid in het bisdom Antwerpen, deel 1' (februari 2014) wordt het principe achter deze toch ietwat revolutionaire idee in het kerkelijke landschap uitgelegd. **Wat betekent een organisatie op basis van pastorale eenheden voor de plaatselijke geloofskernen? Hoe kun je lokaal gemeenschap vormen in een pastorale eenheid?***

Lea Verstricht

De brochure focust eerst op de term geloofskern. De pastorale eenheid wordt opgevat als een netwerk van geloofskernen. Dit betekent dat elke kerkgemeenschap een verantwoordelijkheid krijgt om de geloofsbeleving en het verkondigen van het geloof prioritair te stellen, eerder dan de organisatie van activiteiten. Elke gemeenschap wordt opgeroepen om Kerk te zijn te midden van de sociale, economische en ecologische context waarin zij bestaat. Enkel in die context kan ze een betekenisvolle kerkgemeenschap zijn als ze zich inlaat met wat in haar buurt gebeurt. Het maakt ook dat geen twee kerkgemeenschappen dezelfde zijn, maar dat verscheidenheid deel uitmaakt van het Kerk-zijn. In een woon- en zorgcentrum krijgt Kerk op een andere manier gestalte dan in een school, in een parochie, in een gezinsgroep, in een project met aandacht voor kwetsbaarheid van mens en wereld. Elke gemeenschap heeft de verantwoordelijkheid haar zending in de wereld ernstig te nemen.

Een tweede aandachtspunt is het ruimere verband. De pastorale eenheid verbindt verschillende geloofskernen. Als kerkgemeenschap weten wij dat het niet om onszelf gaat, maar om Christus die het licht is van deze wereld. De pastorale eenheid verbindt mensen en gemeenschappen rond de centrale vraag: Wat betekent het om leerling van Jezus te zijn? Wie zijn wij en hoe getuigen wij van het licht van Christus? Wat doen wij en hoe laten wij zien dat het Rijk Gods nabij is en wij ons daartoe bekeren?

Die vragen waarrond wij als kerkgemeenschappen cirkelen en ons verbinden, duwen ons in twee richtingen. Enerzijds houden ze ons voortdurend een spiegel voor. Doen wij de goede dingen die moeten worden gedaan? En richten wij ons daarbij op het Rijk Gods

dat is aangebroken? De omgang en het levend houden van die vragen maakt dat gemeenschappen niet verstarren en kritisch naar zichzelf kijken. Anderzijds duwen ze ons ook voortdurend naar buiten, naar de wereld waarin wij leven. Ze breken ons open en doen ons altijd verder kijken dan waar we nu staan. Paus Franciscus heeft dit goed begrepen door er steeds opnieuw op te wijzen dat gemeenschappen die zich opsluiten en zelfgenoegzaam zijn, ziek zijn en beginnen te beschimmelen. Uitbreken is de boodschap! Ook de pastorale eenheid daagt ons daartoe uit.

We weten ons ook via die centrale vraag verbonden met elkaar. Geen enkele gemeenschap is volwaardig Kerk op zichzelf. We kunnen slechts het Lichaam van Christus zijn in verbondenheid met de andere kerkplekken, veraf én dichtbij. De grote uitdaging van de pastorale eenheid bestaat erin die verbondenheid met de vraag en met de veelheid en verscheidenheid van geloofskernen op te zoeken, te stimuleren, vorm te geven en vruchtbaar te maken. Opdat Christus ook door ons in deze wereld aanwezig kan zijn. Dit betekent niet dat we in die verbondenheid allemaal hetzelfde moeten doen. Het betekent dat we elkaar, via de vraag en het Rijk Gods, uitdagen om Kerk te zijn in de wereld van vandaag.

© Johan Govaerts

Marc Van Laere

OP STAP IN HET ANTWERPEN VAN DE GROOTE OORLOG

OOK IN ONS BISDOM LIET DE EERSTE WERELDOORLOG HEEL WAT SPOREN ACHTER

DE DODENDRAAD, SCHOKKEND ERFGOED

Op Erfgoeddag op 27 april fietsten we de Dodendraadroute officieel in. Deze 38 kilometer lange recreatieve en interactieve fietstocht in de Kempen tussen België en Nederland voert de fietser langs de Dodenraad en andere opmerkelijke plaatsen uit de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog. Heel wat ouderen, al dan niet 'gewapend' met een elektrische fiets, waren van de partij. Ze raakten meteen met elkaar aan de praat over beide wereldoorlogen: welke familieleden meevochten, wie gesneuveld is, wie vermist werd, wie achterbleef met hoeveel kinderen, wie later met wie huwde ... Maar ook jonge benen traptten mee. Voor scholen was dit immers een ideale gelegenheid om leerlingen kennis te laten maken met een vergeten aspect van de Grote Oorlog.

De 'dodendraad' was een prikkeldraadversperring onder hoogspanning die in de Eerste Wereldoorlog door de Duitsers werd geïnstalleerd om de vluchten en smokkelroutes vanuit ons land naar Nederland af te sluiten. Hij liep van het Zwin tot aan de

voorsteden van Aken. Een driehonderdtal mensen lieten er het leven: ze werden geëlektrocuteerd met tweeduizend volt of neergeschoten door grenswachters.

Door de draad werd de 54 kilometerlange kronkelige en complexe rijksgrens in het gebied van Baarle-Hertog gereduceerd tot 15,5 kilometer, waardoor de Duitse bezetter de grens beter kon bewaken. Bij de installatie van de draad werd echter geen rekening gehouden met de bebouwing, zodat de elektrische versperring soms letterlijk dwars door een dorp liep. Een deel van de inwoners werd daardoor opgesloten tussen de draad en de grens, die was afgesloten door de Nederlandse militairen met een prikkeldraad. De versperring reet ook families en vrienden uiteen die aan beide kanten van de landsgrens woonden. Landbouwers konden hun akkers vaak niet meer bewerken, kinderen konden niet meer naar hun vertrouwde school ... Kortom, de draad had een grote impact op het leven van de grensbewoners.

De Dodendraadroute heeft niet alleen oog voor het materiële erfgoed van WO I, maar brengt ook deze menselijke geschiedenis tot leven doorheen verhalen en getuigenissen van bewoners van toen. Onderweg bieden vijftien panelen je alle nodige informatie, vaak met gruwelijke details. Via je smartphone kun je er ook verhalen beluisteren. De fietsroute heeft startplaatsen in Baarle-Hertog, Hoogstraten, Merksplas, Ravels en Baarle-Nassau. Onderweg fiets je langs twee reconstructies van de Dodendraad, een wachthuisje en een schakelhuis.

Ook de wandelaar komt aan zijn trekken. In Zondereigen, een gehucht van Baarle-Hertog, loopt een bewegwijzerd Dodendraadwandelpad van 3,3 kilometer. Door het centrum van de tweelinggemeentes Baarle-Hertog en Baarle-Nassau loopt het WO I-verzetspad van 4,2 kilometer. Beide wandelroutes maken gebruik van de infrastructuur van de Dodendraadroute voor fietsers.

(Kristin De Raeymaecker)

Info op www.dodendraad.org.

ANTWERPEN, HOOP VAN EEN NATIE

Op 17 augustus 1914, minder dan twee weken na de Duitse inval in België, trekken koning Albert I, de regering en het leger naar Antwerpen. Dat is geen toevallige keuze: Antwerpen is in 1914 het nationale bolwerk van België. Twee enorme fortengordels, de buitenste meer dan 95 kilometer lang, maken van de havenstad een van de meest versterkte plaatsen van Europa. De hoop van het hele land is gericht op de metropool aan de Schelde. In de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal houdt kardinaal Désiré-Joseph Mercier gebedsdiensten om de gesneuvelden te herdenken. De gelovigen bidden er ook voor een spoedig einde van het oorlogsgeweld.

Maar wat niemand verwacht, gebeurt: de Duitsers slaan toe recht in het hart van het nationale bolwerk. Eind augustus bombardeert een Duitse zeppelin Antwerpen. De ravage is enorm. Een maand later, eind september, vallen de Duitsers de stad aan. Er wordt zwaar gevochten. Ondanks het dappere verzet en de komst van Britse versterkingen keert het tij niet. Op 6 oktober 1914 geven de Belgen het machtige Antwerpen op. Het leger, de koning en de regering vluchten naar het westen in de hoop daar te kunnen standhouden. Op 9 oktober 1914 geeft het zwaar gebombardeerde Antwerpen zich over aan de Duitsers, die een brandende spookstad in

handen krijgen. Op de kathedraal zal tot november 1918 de vlag van het Duitse Keizerrijk wapperen. (Thomas Maes)

Thomas G. Maes, *Antwerpen 1914. Bolwerk van België tijdens de Eerste Wereldoorlog*, 2013, Antwerpen, Houtekiet, 296 blz., 22,95 euro.

De 'dodendraad' moest verhinderen dat mensen de grens tussen Nederland en België overstaken.

© Jan Kint

Het fort van Broechem

IN ANTWERPSE VELDEN

Een zonovergoten ochtend, midden in de Antwerpse velden, op de grens tussen Duffel en Koningshooikt, daar waar de GR of het Grote Routepad met de gekende wit-rode verfstrepen ons bisdom binnenglijpt. Gewapend met niets meer dan de themagids voor de langeafstandswandelaar *Langs sporen van de Grote Oorlog*, trok ik op verkenning langs vier voormalige forten tussen Koningshooikt en Broechem. Het is een etappe van de ruim honderd kilometer lange wandeltocht die vanuit Dendermonde langs bekende en minder bekende forten van Breendonk en Walem over Lier tot Broechem voert. Hoofdrolspeleers tijdens de oorlog, zijn de forten vandaag nog steeds stille getuigen van het dramatische verloop van de opmars van de Duitsers, de bezetting en de capitulatie van Antwerpen.

Zoals de meeste forten is ook dat van Koningshooikt, vandaag privaat domein, een oase van rust waar de natuur het terrein nagenoeg volledig heroverd heeft. Mijn gids wijst me niet alleen de juiste weg, maar helpt me ook terug te reizen in de tijd dankzij historische data en leuke anekdotes over de plekken waarlangs ik stap. Zoals de Schans Tallaart. Een schans blijkt een beperkte versterking tussen twee forten. Tijdens de oorlog was het vooral een strategisch punt om kanonnen op te stellen en een beperkt militair steunpunt voor het front. Tijdens de laatste week van september 1914 probeerden hier tachtig manschappen en twee officieren onder het bevel van reservecommandant Marchand en beschoten door de Duitse invaller de verdediging recht te houden, maar tevergeefs.

Wat verderop langs het fort van Lier leer ik dat de verdedigers zich na de beschietingen van 2 oktober terugtrokken achter de Nete. De oprukkende vijand nam op 4 oktober bezit van Lier, waar de Duitsers nog enkele dagen onder vuur kwamen te liggen door beschietingen vanuit het fort van Broechem en een Engels offensief vanuit Kontich. Dat dit nog maar symbolische gevechten waren, weten we inmiddels uit de geschiedenis. De Duitse opmars zou pas aan de IJzer gestuit worden eind oktober 1914.

Al wandelend door de Antwerpse velden geniet ik van onverwachte vergezichten, prachtige natuur en een brok oorlogsgeschiedenis. Soms laat de klassieke rood-witte bewegwijzering wel te wensen over. Gelukkig kan ik vertrouwen op mijn gids die de route gedetailleerd en zorgvuldig beschrijft. Kortom, een aanrader voor wie graag wandelt en een stuk geschiedenis in eigen streek verkent. (Jan Kint)

Langs sporen van de Grote Oorlog, Wandelgids (januari 2014) met vier dagtochten in de Westhoek en drie meerdaagse wandeltochten, 18 euro. Info: Grote Routepaden vzw, 03 232 72 18, www.groteroutepaden.be.

OEUMENISCHE VIERING VOOR DE VREDE

Tijdens het weekend van 3, 4 en 5 oktober leggen het Belgisch en het Nederlands leger een tijdelijke pontonbrug over de Schelde, net als in 1914. Van oorlogsbrug in 1914 wil dit ponton vandaag symbool staan voor de vrede. Mgr. Johan Bonny wil deze betekenis als vredesbrug tussen eeuwen, generaties en gemeenschappen onderstrepen met een eucharistieviering met vertegenwoordigers van andere godsdiensten op 4 oktober om 17 uur in de Antwerpse Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Hij draagt deze eucharistie op ter nagedachtenis van de ontelbaar vele slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, zowel in België als in de andere betrokken landen. Je bent van harte welkom.

© @Jimmy Kets

De website www.antwerpen14-18.be bundelt alle initiatieven in de Provincie Antwerpen om de Eerste Wereldoorlog te herdenken. Info: Infopunt Antwerpen 14-18 in het stadhuis, Grote Markt 1, 2000 Antwerpen, van woensdag tot vrijdag van 10 tot 17 uur, 03 338 83 03, info@vredescentrum.be.

GROEP IN DE KIJKER

GEVANGENISPASTORES BEVRIJDEN GEVANGENEN ACHTER DE TRALIES

© Raf Verbeeck

Van alle Europese bisdommen telt ons bisdom binnen zijn grenzen de meeste gevangenen. Dat is toeval, natuurlijk. Maar in Merksplas, Wortel, Hoogstraten, Turnhout en de Antwerpse 'Begijnenstraat' is dit tegelijk een uitdaging en kans voor gedetineerden en hun gevangenispastores om aan te voelen dat 'gevangenen bevrijden' mee in het hart van het evangelie zit. Hoe dat tastbaar en zichtbaar wordt, vertellen enkele gevangenispastores.

Marc Van Laere

"Ik voer vooral gesprekken met gevangenen", vertelt gevangenispastor Mark De Cordt. "Ik onthaal ze wanneer ze in Merksplas aankomen en ga ook nadien geregeld met hen in gesprek. In vertrouwen, want onze gesprekken vallen onder het biecht- en beroepsgeheim. Dat betekent veel in een systeem waarin alles wordt geobserveerd en gerapporteerd." Zo vertrouwde een gevangene uit Wortel de 'aalmoezenier' toe: "Dank je voor het luisteren. Het is de eerste keer dat ik me mocht uitspreken zonder dat iemand mij onderbrak of vragen stelde."

Een gesprek kan ingrijpend verlopen. Jes Bouwen, vrijwilligster in Turnhout, getuigt: "Door met hen te praten, door even aan hun kant te gaan zitten, word ik uitgedaagd om met andere ogen te kijken naar hun leven, naar de maatschappij, naar mezelf en mijn geloof in God. Deze mannen zijn hard en kwetsbaar, woest en week, bang en boos, maar zitten tegelijk vol verdriet en pijn."

Dergelijke gesprekken blijven vaak aan je ziel kleven, getuigen pastores die in mei jongstleden samenkwamen in Hoogstraten om naar elkaars ervaringen te luisteren. Malou en haar collega's Marianne en Jef die in de Antwerpse Begijnenstraat dienst doen, zijn het nog niet gewoon. Vooral niet bij geïnterneerden of 'geesteszieken' die in de gevangenis verblijven. "Ik wil luisteren naar hun angst, kwetsuren, onzekerheid, verdriet en verlatenheid", vertelt Malou. "Ik praat het kwaad niet weg, maar ik ben er, ik troost en zoek met de ander naar evenwicht in zijn verhaal. Als zij zo iets van Gods barmhartigheid geworden, stemt me dat blij."

"Dring ... klik-klik zeggen de deursloten ... goeiemorgen ... Hoe is het? ... Bedankt ... klik-klik (vijf keer)", beschrijft Donatienne de start van haar werkdag in de penitentiaire instelling van Turnhout. Naast intens kunnen luisteren, is geduld een levensnoodzakelijke eigenschap van een gevangenispastor en dat niet alleen omwille van de vele formaliteiten en de vergrendelde deuren. Gevangenispastoraal is een grote oefening in geduld met jezelf en de mensen die je ontmoet. En vaak een erg moeilijke oefening voor gevangenen én voor hun pastores. Op een eerdere bijeenkomst vertelde een pastor hoe hij bij een kopje koffie met een jonge gedetineerde ietwat ongedurig werd omdat de jongeman haast een kwartier lang niets zei. "Zullen we het dan hierbij laten?", vroeg de pastor uiteindelijk. Waarop de jongeman verwonderd antwoordde dat hij zo genoot van de stilte.

De rust en stilte van de kapel, een liturgische dienst, een gebed of het branden van een lichtje voor een bijzondere intentie van een gevangene. Het zijn ontmoetingsplekken met de Eeuwige voor mannen en vrouwen die voor de goegemeente vaak 'God noch gebod' of 'kerk noch kluis'

hebben gekend. Fred Sels, de nestor van de Antwerpse gevangenis-aalmoezeniers, bevestigt: "Onmacht is vaak de trouwste gezelschap van een gevangenispastor. Maar die maakt je, net als God, net als Christus, kwetsbaar met de kwetsbaren. En dan word je gevoeliger voor het evangelie van hoop, geloof en liefde."

Via gevangenen komen de pastores dicht bij God en zijn barmhartigheid. Jes, die als vrijwilligster in Turnhout aan de slag ging om 'die mannen iets te kunnen meegeven', stelde vast dat de rollen vaak omkeren: "Tijdens een groepsactiviteit over godsbeelden zuchtte een van de gevangenen hoe kwaad hij het had. Een ander las een Bijbeltekst, stak een kaarsje aan en gaf het aan zijn verdrietige buur: 'Hier, dit kun jij nu gebruiken.' Zo licht God of Liefde op achter de tralies. In de ogen, in de gebaren, in de sterke woorden van de gedetineerden zelf. In een eerlijke vraag, in de solidariteit met hun celmaat."

Marc Janssens uit Merksplas besluit: "Samen uitkijken naar een lichtpuntje in hun leven of in gedeelde onmacht bidden, het onrecht naar God uitspreken, is van goudwaarde. Samen klein en onmachtig bij God komen en Hem Vader noemen."

Malou Eelen getuigt over haar engagement in de gevangenispastoraal op 12 augustus in De Preekstoel.

Plaats: Sint-Waldetrudiskerk te Herentals vanaf 19.30 uur. Gratis toegang. Het volledige programma vind je op www.heiligehuisjes.be.

Lees ook de bezinning *Er zit een vogeltje gevangen in onze kachel* van Jes Bouwen over het werk van de gevangenispastores op onze website www.relevant-bisdomantwerpen.be.

ESTAFETTE

MEDEWERKER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Als 'senior policy advisor for disarmament and human rights' bij Pax Christi International zet Paul Lansu, priester van ons bisdom, zich in voor ontwapening, mensenrechten, vredesopbouw en vredesspiritualiteit. Ook als vicepresident van het International Peace Bureau en als lid van de Raad van Bestuur van Pax Christi Vlaanderen draagt hij de vrede hoog in het vaandel.

“ Velen noemen mij een 'reiziger voor de vrede'. Ik reis in opdracht van Pax Christi International, de internationale katholieke vredesbeweging die in oecumenisch en interreligieus verband met alle mensen van goede wil helpt vrede te bewerkstelligen. Vredeswerk is in essentie 'presentie'. Ik leg de meeste bezoeken af in (gewapende) conflictgebieden of in landen in transitie. Zo reis ik geregeld naar het Heilig Land. Israël en Palestina vormen samen, ook in zijn bredere context, de meest gespannen regio van onze planeet. De spiraal van geweld is er nog steeds niet doorbroken. De bezetting van Palestina blijft een van de sleutelproblemen van het conflict. Daarnaast bezoek ik ook onze meer dan honderd lidorganisaties op alle continenten.

Mijn aandacht gaat naar de spiritualiteit van beleidsbeïnvloeding waarin de waardigheid van elke persoon, in het bijzonder de zwaksten, centraal staat. Als secretariaat organiseren we jaarlijks internationale samenkomsten, zoals een seminarie over vredesspiritualiteit in Warschau en Auschwitz in 2013 en dit jaar in Sarajevo naar aanleiding van het begin van de Eerste Wereldoorlog honderd jaar geleden. Ik coördineer de representaties bij internationale instellingen zoals de Verenigde Naties in New York en Genève. Als Pax Christi International, met Consultatieve Status, houden wij tussenkomsten bij de Verenigde Naties in haar verschillende instellingen, zoals de Mensenrechtenraad in Genève en de Ontwapeningscommissie in New York.

Een antwoord geven op de vraag wat ik zoal doe, is niet zo moeilijk. Veel moeilijker is het te duiden of onze inspanningen iets uithalen. Wat ik wel weet, is dat ons werk van bijzonder belang is. De toestand van de wereld ziet er niet goed uit: 45 miljoen mensen op onze planeet zijn ontheemd. Dat is het hoogste aantal in de voorbije twintig jaar. Het jaar 2013 kende ongekende vluchtelingenstromen door gewapende conflicten in onder meer Afghanistan, Somalië, DR Congo, Centraal Afrikaanse Republiek, (Zuid-) Sudan en niet in het minst Syrië. Als Pax Christi International blijven we aandacht vragen voor de miljoenen Syrische vluchtelingen en verplaatste personen én werken wij mee aan vredesgesprekken via contacten met religieuze leiders.

Inspiratie voor mijn engagement put ik uit de Bergrede: de grondwet van ons christendom. Over het zeven maal zeventig keer vergeven, over het weigeren weerwraak te nemen, over de liefde voor de vijand. Het christendom heeft een kritische functie te vervullen in onze samenleving. Als christenen moeten we vragen durven blijven stellen, niet alleen over de wereld maar ook over onszelf. Wij hebben de waarheid immers niet in pacht. En we mogen de dialoog met de samenleving niet uit de weg gaan.

© Arie den Dulk

Paul Lansu bezoekt het concentratiekamp van Auschwitz in mei 2013 tijdens een seminarie van Pax Christi International over vredesspiritualiteit.

Als Kerk kunnen we de vrede niet brengen. Vrede is geen bezit. Vrede zit niet in een pakketje dat je zomaar kunt afgeven. Maar de Kerk, en dus wij als christenen, kunnen de vrede mee helpen maken. We kunnen vrede stichten. Ik probeer mijn werk steeds op een pragmatische manier maar ook en vooral op een profetische wijze aan te pakken. Door ter plekke te gaan en solidair te zijn met slachtoffers van miserie, geweld en oorlog. Door getuigenis af te leggen, want getuigen van onrecht is getuigen van vredeswil.

”

Stop haat, praat!

Van 21 september tot 2 oktober 2014 roept de 25ste Vlaamse Vredesweek op om te reageren tegen haatboodschappen. Deze veroorzaken pijn en uitsluiting. We sporen al wie met hatelijke uitlatingen wordt geconfronteerd, aan om niet in de tegenaanval te gaan, maar echt contact te zoeken met de haatboodschapper. Het is niet de makkelijkste weg en succes is niet gegarandeerd, maar het is wel een noodzakelijke stap. Haat verhardt, dialoog verHART.

Volg de campagne op www.vredesweek.be.

Op 10 september om 20 uur organiseren de Diocesane Commissie Rechtvaardigheid en Vrede en Heelheid van de Schepping en Pax Christi Vlaanderen een startavond 'Stop haat, praat' in het TPC, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen.

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

BENOEMINGEN

Ruslan **Pikh**, redemptorist, werd per 1 maart 2014 benoemd tot parochievicaris te Antwerpen, Sint-Andries en tot verantwoordelijk pastor voor de Oekraïense gemeenschap.

Herman **Van Gorp**, pastoraal rusthuiswerker in het WZC Sint-Lucia te Turnhout, werd per 5 april 2014 tevens benoemd tot rector van de Gasthuizusters-augustinessen te Turnhout.

Theodoor **Theo Decker**, permanent diaken, diaken te Antwerpen-Berchem, De Verrezen Heer, werd per 1 mei 2014 tevens benoemd tot diaken te Antwerpen-Berchem, Sint-Hubertus.

AANSTELLING

Sybryn **Leirs** werd per 22 april 2014 aangesteld als educatief medewerkster bij CCV.

OVERLIJDEN

Op 8 april 2014 overleed te Leuven Fons **Bonroy**, plaatselijk contactpersoon te Westerlo, Sint-Niklaas, Zoerle-Parwijs. Hij werd geboren te Zoerle-Parwijs op 15 januari 1946.

Op 13 april 2014 overleed te Lier Jos **Verdonck**, pater van de Heilige Geest, voormalig pastoraal rusthuiswerker in het WZC Sint-Jozef te Lier. Hij werd geboren te Beerse

op 13 oktober 1929 en tot priester gewijd op 30 maart 1974.

Op 27 april 2014 overleed te Malle **Nand Goossens**, priester van het aartsbisdom Mechelen-Brussel en voormalig medewerkend priester te Kapellen, ZCS Campus Eikendal. Hij werd geboren te Zoersel op 8 november 1935 en tot priester gewijd op 8 juli 1961.

Op 6 mei 2014 overleed te Vilvoorde Arnold **Lindemans**, voormalig leraar aan het Sint-Gummaruscollege te Lier. Hij werd geboren te Opwijk op 7 oktober 1929 en tot priester gewijd op 19 december 1954.

FEEST IN DE KATHEDRAAL

Op 16 mei vierde ons bisdom het kerkwijdingsfeest van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. "Niet de stenen van het gebouw staan tijdens dit feest centraal", zo legde mgr. Bonny uit. "Wel vieren we de levende stenen die onze diocesane en kathedrale kerkgemeenschap vandaag gestalte geven. Het is een moment van dankbaarheid voor de inzet van velen en voor de verbondenheid tussen ons allen."

Op 15 augustus is het opnieuw feest in onze kathedraal. Dan vieren we de Tenhemelopneming van Onze-Lieve-Vrouw, patrones van ons bisdom, de stad Antwerpen en de kathedraal. Iedereen is welkom om mee te vieren.

Op woensdagavond 14 augustus om 17 uur vindt de begroeting en plechtige intredeprocessie van het genadebeeld van Onze-Lieve-Vrouw plaats. Bisschop Johan Bonny gaat voor in een eucharistieviering in concelebratie met het kapittel.

Op donderdag 15 augustus zijn er vieringen om 9 uur (parochiemis met Peter Van de Velde aan het orgel), om 10.30 uur (pontificale hoogmis met polyfonische gezangen. Mgr. Bonny concelebreert met het kapittel), om 12.15 uur (eucharistieviering Voor Kruis en Beeld), om 15 uur (mariale gebedsviering) en om 17 uur (pontificale vespervedienst) waarna het Mariabeeld in processie terug naar de kapel van Onze-Lieve-Vrouw-Lof wordt begeleid.

© Mark Walker

© Filip Ceulemans

Hoog bezoek half mei in ons bisdom. Dan waren de Vlaamse bisschoppen te gast in het bisschopshuis voor hun maandelijks vergadering. Van links naar rechts: aartsbisschop André-Jozef Léonard, mgr. Luc De Kesel (Brugge), mgr. Patrick Hoogmartens (Hasselt), mgr. Herman Cosijns (secretaris-generaal van de bisschoppenconferentie), Tommy Scholtes (persverantwoordelijke) en onze bisschop.

STOPZETTINGEN

Ernest **Kabongo Ngalamulume**, scheutist, lid priesterequipe Antwerpen, Sint-Bernardus, *Kiel*; Antwerpen, Sint-Catharina, *Kiel*; Antwerpen, Christus-Koning; Antwerpen, Heilige Geest; Antwerpen, Sint-Jan de Doper; Antwerpen, Sint-Laurentius; Antwerpen, Sint-Michiel en Sint-Pieter, heeft per 1 maart 2014 ontslag genomen als diocesaan directeur van Missio Antwerpen.

Maria **Van der Voort**, annonciade van Huldenberg, pastoraal werkster, heeft per 2 april 2014 ontslag genomen als parochieassistente te Dessel, Sint-Niklaas.

Magdalena **Van den Vonder**, pastoraal werkster, heeft per 1 maart 2014 ontslag genomen als parochieassistente in de federatie Herselt-Hulshout-Westerlo.

Jan **Peeters**, norbertijn van Averbode, heeft per 30 april 2014 ontslag genomen als parochievicaris te Antwerpen, Sint-Eligius; Sint-Amandus en Sint-Lambertus, Dam.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerk(st)ers van harte te danken.

JOS DAEMS PROOST BOERENBOND EN LANDELIJKE GILDEN

De Belgische bisschoppen benoemden Jos Daems, priester van het bisdom Antwerpen, tot nieuwe algemeen proost van Boerenbond en Landelijke Gilden, met ingang van 1 september 2014. Tegelijk benoemde de bisschop van Antwerpen hem tot meewerkend priester in de federatie Heist-op-den-Berg, met ingang op dezelfde datum.

NIEUWE PASTORALE OPSTELLING IN HET BISDOM ANTWERPEN

Met de start van het nieuwe werkjaar, per 1 september 2014, gaat in ons bisdom een nieuwe pastorale opstelling van kracht. Deze hervorming ligt in de lijn van de evolutie naar pastorale eenheden, een beleidskeuze die reeds uiteengezet en gemotiveerd werd in de visietekst *Een houtskoolvuur met vis erop en brood* en concreter uitgewerkt werd in de beleidsbrochure *De pastorale eenheid in het bisdom Antwerpen*.

Dit nieuwe denken in termen van pastorale eenheden wordt nu op alle niveaus doorgetrokken. „De vorming van pastorale eenheden vraagt om een andere pastorale aanpak, waarbij gemeenschappen en medewerkers over het muurtje van het eigen territorium, de eigen beweging of het eigen huis kijken en de handen in elkaar slaan, met het oog op een gemeenschappelijke pastorale visie en aanpak”, legt onze bisschop uit. „Zulk een verandering heeft enkel kans op slagen indien alle pastorale structuren en diensten dezelfde weg inslaan, ook op diocesaan niveau.”

Concreet zal de pastorale werking van ons bisdom vanaf 1 september gedragen worden door drie Vicariaten, onder leiding van een bisschoppelijk vicaris en een vicariaatsteam. De bisschop zal beurtelings deelnemen aan de stafvergadering van elk vicariaatsteam.

Het Vicariaat Kempen, met kanunnik Wim Selderslaghs als bisschoppelijk vicaris en een secretariaat in de Kempen, bestaat uit de huidige dekenaten Kempen, Noorderkempen, Zuiderkempen en Rupel-Nete. Het Vicariaat Antwerpen, met kanunnik Bart Paepen als bisschoppelijk vicaris en een secretariaat in

de regio Antwerpen, bestaat uit de dekenaten Antwerpen-Centrum, -Noord en -Zuid. Beide vicariaten zullen alle pastorale sectoren aansturen die met hun vicariaat verbonden zijn en de verbinding maken tussen de parochiekernen en andere geloofskernen in hun vicariaat. De namen en grenzen van de verschillende dekenaten kunnen eventueel nog worden aangepast.

Het Vicariaat Diocesane Diensten is gevestigd in het Theologisch en Pastoraal Centrum en omvat alle diocesane diensten die instaan voor de vorming en begeleiding van medewerkers en voor de ondersteuning van het pastorale werk in de diverse sectoren zoals CCV, IJD, Caritas, DNGW en HIGW. Dit Vicariaat wordt geleid door bisschoppelijk vicaris Bruno Aerts, die tegelijk als vicaris-generaal verantwoordelijk wordt voor de taken die de bisschop hem in dat verband toevertrouwt.

De leiding van het bisdom berust bij de bisschop en zijn bisschopsraad, die bestaat uit de vicaris-generaal, de bisschoppelijke vicarissen, de bisschoppelijk gedelegeerden en de privésecretaris van de bisschop. De belangrijkste taak van de bisschopsraad bestaat erin de gemeenschappelijkheid en de samenhang tussen de bisschop en de drie Vicariaten te verzekeren. Op bepaalde tijdstippen en voor bepaalde beslissingen kan de bisschop een uitgebreide bisschopsraad samenroepen, met bijkomende vertegenwoordigers uit de drie Vicariaten.

Meer info op www.bisdomentwerpen.be. Nog meer hierover in *Relevant* van september-oktober.

CCV

PARTNER IN CHRISTELIJK VORMINGSWERK

lets exotischer dan de vier boomlange kerels van wie sprake ... maar ook te bewonderen in ons bisdom. In de Zoo van Antwerpen spreken ze tot de verbeelding van jong en oud. Een idee voor een zomerse uitstap?

EEN CURIEUZE CONGREGATIE

Een vader had drie zonen ... Hij had ook nog wel elf andere kinderen in verschillende kleuren en met verschillende mogelijkheden en een sterke vrouw, dat moet gezegd. Maar voor dit verhaal toch vooral drie zonen. En op een dag was het feest. Hij was 25 jaar diaken. Dus: proficiat vader! Maar, wat geef je in hemelsnaam als cadeau aan iemand die al vele jaren zelf een cadeautje wil zijn voor anderen?

Misschien moeten we hem eens wat tijd en ruimte geven in de luwte van een klooster of hem enkele dagen in de woestijn laten herbronnen? Of zou het mogelijk zijn om samen met je drie zonen op retraite te gaan, vader?

En zo geschiedde. Drie jonge mannen in de fleur van hun leven en alle drie werkzaam in de wijngaard van de Heer, gingen samen met hun vader op pad. De druiven zijn niet ver van de rank gevallen, zo blijkt. En we hebben ongetwijfeld ooit van hetzelfde laken een broek gekregen. Maar samen tijd en ruimte maken voor een verdiepende kennismaking met elkaar als leerlingen van Jezus, dat hadden we nog nooit op die manier geprobeerd.

'Gun jezelf een waardevol leven' luidde de titel van het symposium bij de karmelieten in Gent, waar moeder-de-vrouw ons naartoe stuurde om er inspiratie te tanken bij Teresa van Avila en bij elkaar.

Met de nieuwsgierige spanning van een ontdekkingsreiziger en de uitgelaten vreugde van scholieren die op studiereis mogen, stonden we bij de uitgang van het station elkaar op te wachten. We hadden ons werk en ons gezin voor even kunnen achterlaten. Dus de sfeer zat er goed in.

Ter plaatse werden we getraakteerd op diverse conferenties, waarna we telkens de tijd namen om samen uit te wisselen. Wat heeft mijn broer gehoord? Hoe ziet vader deze gedachte? Wat heeft dit vandaag met ons te maken?

En verrassend of niet, het ene na het andere gesprek bracht ons dichterbij elkaar en dichterbij de kern van waaruit wij willen leven. Schoon hé?!

De aanwezigheid van vier boomlange kerels, die voortdurend vol vuur en humor met elkaar in gesprek waren, ging uiteraard niet onopgemerkt voorbij. Sommigen vroegen zelfs van welke congregatie we waren. Anderen dachten dan weer dat ze vier seminaristen rijker waren.

Hoe men het ook zag, deze retraite gaf ons vooral veel enthousiasme en de kracht om op onze weg verder te gaan: broederlijk met elkaar verbonden in het geloof, vanuit Zijn Liefde, als een curieuze congregatie.

Marcel, Gert, Bart en Dries de Bakker

SABBATSTRAJECT

Geeft deze getuigenis je zin? Zin om te verdiepen? Zin om stil te vallen? Zin om (terug) dichterbij de kern te komen?

Neem de tijd om te zoeken naar jouw sabbatstraject. Misschien verlang je om op retraite te gaan. Mogelijk kan een cursus je op weg zetten naar verdieping. Wellicht wil je aansluiten bij een leesgroep om van gedachten te wisselen over wat jou en anderen bezighoudt. Of, zijn de lunchconferenties met stevige inhoudelijke inbreng jouw ding?

Het aanbod is groot. Daag jezelf uit en moedig een ander aan om nu even tijd te maken om te kiezen waarvoor je in de toekomst tijd wil vrijmaken. Plan je bijzondere tijd om te (her)ontdekken waarom je bezig bent met Kerk, met mensen, met wat het leven aangaat. Maak die bijzondere tijd vrij voor jezelf en de Ander.

Meer informatie over vorming en begeleiding vind je in onze programma-brochure en op www.ccv.be/antwerpen. Kijk ook eens op www.ccv.be/caritas en www.dsko.be/higw.

Een overzicht van alle activiteiten die door de verschillende diensten, verenigingen en bewegingen in ons bisdom georganiseerd worden, vind je op www.bisdomantwerpen.be (klik op kalender in de linkerkolom) of via de link op www.relevant-bisdomantwerpen.be.

DOORKIJK

BEZINNING

© Zuster Lutgardis

De zalige Beatris van Nazareth, mediterend bij haar 'Zeven manieren van minne' ...

EEN MENS VAN VREDE WORDEN

“

Zoek de vrede, tracht die te veroveren (Psalm 34)

”

“Vrede laat ik jullie na, mijn eigen vrede geef ik jullie, een andere dan de wereld te bieden heeft” (Johannes 14, 27). In de wereld wordt vrede vaak bereikt middels een compromis of het spel van de grootste gemene deler: hoever kunnen we gaan in wat we gemeenschappelijk hebben en daar houden we het bij. In het monastieke leven zullen we de klemtoon leggen op de innerlijke weg: “Vind vrede in jezelf en duizenden rondom jou zullen heil (heling, redding, geluk ...) vinden” (Serafim van Sarov). Uitdijende vrede ...

Het zoeken naar vrede, shalom, is een levensopdracht voor de Bijbelse mens: “Zoek de vrede, tracht die te veroveren” (Psalm 34). Maar hoe doe je dat, vrede zoeken? In de psalmen, het eeuwenoude gebedenboek van

de joodse en christelijke gemeenschappen, vinden we verrassend actuele aanwijzingen om vrede te bewaren. We laten ons leiden door Psalm 15 (vertaling door Ida Gerhardt en Maria van der Zeyde):

*Heer, wie mag toeven binnen uw tent,
wie wonen op uw heilige berg?
Die wandelt oprecht en gerechtigheid doet,
die de waarheid hartgrondig belijdt,
die niet rondbrengt wat hem op de tong komt.
Zijn medemens brengt hij geen kwaad toe,
hij laadt geen smaad op zijn naaste.
De nietswaardige ziet hij met verachting,
maar die de Heer vrezen, hen eert hij.
Zwoer hij tot zijn schade,
hij wijzigt het niet;
Hij leent zonder rente te vragen,
neemt niets aan tegen wie in zijn recht staat.
Die aldus handelt,
hij zal niet wankelen in eeuwigheid.*

Om vrede te bereiken of, zoals de psalm het zo mooi verwoordt, bij God te wonen, wijst de psalmist ons enkele wegen. Het gaat erom oprecht te zijn in je woorden en daden en waarheid na te streven. Wees één in jezelf. Laat je doen en laten spreken van wie je bent. Leef als een authentieke mens die is zoals hij of zij zich toont.

Gerechtigheid betrachten breekt je gezichtsveld open op de hele wereld, want gerechtigheid heeft betrekking op ons sociale,

maatschappelijke bestel. Neem je die dimensie mee in je individuele handelen? Hou je rekening met de gevolgen voor de anderen en voor de volgende generatie? Ook de manier waarop je omgaat met je tong, de opmerkingen die je laat ontglijpen, het taalspel dat je hanteert, wat je zegt in je sms'jes ... het verraadt veel. De Bijbelse mens is zich er sterk bewust van hoeveel vrede en onvrede hij daarmee kan bewerken. Als ik een begeleidingsgesprek of dialoog voorbereid, bid ik altijd opdat Gods Geest me zal bijstaan in de manier waarop ik zal spreken en luisteren, en om dezelfde genade voor de persoon die tegenover mij zit. Onze taal is een centraal gegeven in het streven naar vrede. Is de dialoog niet het voornaamste medium bij vredesonderhandelingen?

Als je iets doet wat in je nadeel uitvalt, vervolgt de psalmist, draai en keer het dan niet tot jij terug aan het langste eind trekt. Blijf trouw aan je woord en blijf oprecht – rechtop – staan.

Het zijn kleine hints die vaak te maken hebben met het opschorten van je eerste reactie. Leer je eventjes inhouden. Zo wordt er langzamerhand een leegte in je uitgegraven die God gaandeweg kan vullen met zijn mildheid en barmhartigheid. Die aldus handelt, kan een mens van vrede worden, iemand die niet wankelt in eeuwigheid – zoals Jezus, die Gods vrede zelf is geworden.

© Zuster Lutgardis

Zuster Katharina

Zuster Katharina

SPOREN VAN DE GROOTE OORLOG

IJD ANTWERPEN TREKT NAAR DE WESTHOEK

© IJD

IJD trekt er deze zomer weer eens op uit. Deze keer blijven we dicht bij huis. We trekken naar de Westhoek, waar honderd jaar geleden een droevig stuk geschiedenis geschreven werd in de vorm van de Grote Oorlog of de Eerste Wereldoorlog (1914-1918).

We lopen door het achterland, naar het front, langs de graven, langs de IJzer. Historie en spiritualiteit staan centraal. We herdenken, bezinnen en staan stil bij wat oorlog en vrede ons vandaag te zeggen hebben. Straffe verhalen, brieven, gedichten en mooie liederen van toen en nu leiden ons doorheen de tijd van oorlog naar vrede en nieuwe hoop.

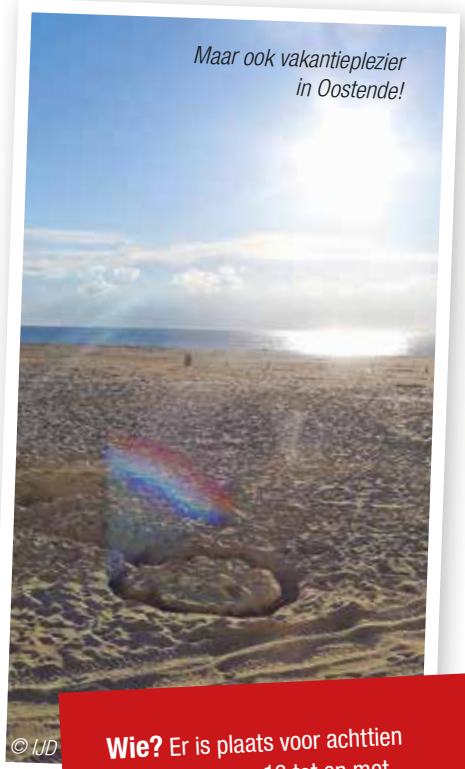
Enkele vragen die aan bod komen tijdens onze tocht:

Waarom is het belangrijk om oorlogen en slachtoffers te herdenken? Is afwezigheid van oorlog altijd vrede? Ook in de Bijbel lezen we heel wat verhalen waarin gestreden wordt. Wat leert de Bijbel ons over oorlogen? Overal wordt benadrukt: 'nooit meer oorlog', maar kunnen we dat met zekerheid zeggen? En hoe zit het met onze innerlijke oorlog?

Natuurlijk maken we ook tijd voor ontspanning. Het is en blijft tenslotte vakantie. De Westhoek mag dan wel een droevige geschiedenis hebben, vandaag is het een mooie en toeristische streek waar het aangenaam toeven is.

Onze tocht start in Buyssecheure, een klein plaatsje in Noord-Frankrijk. Van daaruit volgen we de IJzer richting Wormhout, Ekelsbeke, Vleteren, Diksmuide en Ieper. De kust is onze eindhalte. We stappen, af en toe nemen we de bus, de trein of de kusttram. We logeren in parochiezalen, scholen en bij mensen thuis.

Maar ook vakantieplezier in Oostende!

© IJD

Wie? Er is plaats voor achttien deelnemers van 16 tot en met 30 jaar. Bart Paepen, Ilse Dupont en Saskia van den Kieboom zullen de reis begeleiden.

Wanneer? 18 tot en met 24 augustus 2014

Prijs? 275 euro, all-inprijs (overnachtingen, openbaar vervoer, eten, drinken en toegangsgeld voor diverse musea)

Meer weten?

saskia.van.den.kieboom@ijd.be

Inschrijven? Best zo snel mogelijk, via **Cassianus** natuurlijk!

© IJD

Vlaams nationalisme of oproep tot vrede?

© IJD

Een Duits kerkhof in Vladslo. Ook zij verloren hun zoon.

Info: Jongerenpastoraal IJD - Antwerpen, ijdontwerpen@ijd.be of 03 454 11 44.

JONGERENKATERN

WAKKER VOOR VREDE

*"Riskeer meer dan wat anderen 'veilig' vinden.
Zorg meer dan wat anderen 'wijs' vinden.
Droom meer dan wat anderen
'mogelijk' vinden.
Doe meer dan je dacht dat je kan.
Deel meer dan je dacht dat je kan missen.
Hoop tegen beter weten in
en wonderen van vrede zullen leven
en alles nieuw maken ..."*

Tijdens de prelude van de Vredeswakes Langemark 2014-18 *Wakker voor Vrede* kregen we deze woorden van zuster Jeanne Devos te horen. Ze getuigde over de waarde van de kleine stap. Met de organisatie van Vredeswakes, elk jaar drie waken van november 2014 tot november 2018, willen we vanuit IJD Jongerenpastoraal Vlaanderen samen met zes andere partners bij wie Pax Christi

Vlaanderen en het Centrum voor Vredesethiek van de KU Leuven de aandacht van jongeren wakken voor vrede en voor alles wat vrede bedreigt.

De Grote Oorlog wordt de komende jaren op allerhande manieren herdacht. De christelijke gemeenschap mag daarbij niet afwezig blijven. Het evangelie en de figuur van Jezus roepen de mens immers voortdurend op tot vrede. Vanuit die inspiratie willen we met de organisatie van de waken een profetische stem laten horen en mensen oproepen.

De Vredeswakes Langemark zijn een initiatief van geëngageerde christenen die handelen in een geest van openheid. Dit vertaalt zich onder meer in het betrekken van medestanders uit andere religies en levensbeschouwingen, en in de uitnodiging naar al wie om vrede bekommerd is, ongeacht zijn of haar achtergrond. In de twaalf waken benaderen we vrede niet louter in de enge zin van het woord, maar diepen we evenzeer betekenissen als rechtvaardigheid, naastenliefde, mededogen en verzoening uit. We richten ons in het bijzonder tot jongeren.

Plaats: Langemark in de Westhoek.
Info: www.vredeswakes.be

PLUG & PLAY

© IJD

De kortfilm is te ontlenen in de infotheek van IJD Antwerpen. Net als vele andere kortfilms trouwens. Ideaal materiaal om mee aan de slag te gaan in de klas of met een jongerengroep.

Deze keer willen we graag een kortfilm in de kijker zetten. *De dood van een schaduw* is een kortfilm uit 2012 die genomineerd werd voor een Oscar. In de film speelt Matthias Schoenaerts de rol van Nathan Rijckx, een soldaat die omkwam tijdens de Eerste Wereldoorlog. Deze soldaat is in handen gevallen van een zogenaamde schaduwverzamelaar. Als Nathan zelf tienduizend schaduwen weet te vangen, krijgt hij de kans om opnieuw tot leven te worden gewekt. De soldaat zwerft tussen leven en dood. Hij ziet zijn geliefde terug, maar zij is intussen bij een andere man. De jaloerse Nathan neemt dan een beslissing ...

DE BRAAMBES

Vraag:
Welk verhaal uit de Bijbel kun je het moeilijkst geloven?

Antwoord:
Het verhaal waarin de profeet Jona in een vis kruipt en daar even kan schuilen.

WAS JIJ ERBIJ?

Anna leert Maria lezen. Het negentiende-eeuwse beeld van Moeder Anna met een boek in de hand en de kleine Maria prijkt opnieuw in volle glorie in de Sint-Pieterskerk van Vorselaar. Grondig gerestaureerd na memelaantasting, prijkt het terug naast de gedenkplaat voor de stichting van de congregatie van de Zusters der Christelijke Scholen van Vorselaar. Het beeld geeft goed de initiële opdracht van de congregatie weer: het opvoeden van meisjes in onze streken door hen te leren lezen en bidden. Vandaag leren alle kinderen lezen en schrijven. Toch blijft het beeld een voorbeeld, ook in de 21ste eeuw, en roept het ouders op om hun kinderen niet alleen te leren lezen, maar hen ook de liefde voor het boek mee te geven.

© Etienne Mahieu,
Articon Restauratie Technieken

© Philip Keulemans

Een indrukwekkend multimediaal spektakel met grote beeldschermen, Vlaamse muziek en vele videoclips. Ongeveer achtduizend 'festivalgangers' beluisterden het verhaal van 'De Passie' en swingden mee op de muziek die Bekende Vlamingen en een grote schare Vlaamse artiesten brachten.

© Philip Keulemans

Een uniek project. Tachtig enthousiaste vrijwilligers zetten zich in de Sint-Bernardusabdij in Bornem in om meer dan 35.000 boeken schoon te maken, te registreren en te verpakken in verhuisdozen. Zo worden ze dan onder goede omstandigheden bewaard om nadien terug te keren naar de abdij als de kloosterbibliotheek, een verborgen parel met boeken en handschriften uit de vroegste periode van de boekdrukkunst, gerestaureerd is.

© Piet Vriens

Met de nodige luister werd de tentoonstelling 'Franciscus Sonnius, bisschop van 's Hertogenbosch en Antwerpen' op 19 april in het Nederlandse Son en Breugel geopend. Ons bisdom plaatste Sonnius reeds in de kijker tijdens het Jubeljaar 2012 in de abdij van Tongerlo. Het zijn de panelen van deze tentoonstelling die in bruikleen werden gegeven aan de gemeente Son en Breugel.

De traditionele oecumenische paasgroet is maar een van de vele tekenen dat oecumene geen inhoudsloos begrip is in ons bisdom. Op initiatief van de Antwerpse Raad van Kerken groetten vertegenwoordigers van alle Kerken en christelijke gemeenschappen op paasochtend aan de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen de inwoners van de stad. Zelf werden ze letterlijk in de bloemetjes gezet.

© ARK

© Walter Willems

© Joke Bakelants

Was het zomers warm – soms te warm – tijdens de meibedevaart in Vosselaar op 20 mei, een week later moesten de pelgrims in Antwerpen een aanhoudende druilerige regen trotseren. Maar geen bedevaarder die het aan zijn hart liet komen. Integendeel, vele bewoners van woon- en zorgcentra, religieuzen en ouderen kwamen bidden en een kaarsje branden voor Maria, een bron van hoop en vreugde, zoals paus Franciscus het verwoordde op het feest van de Moeder Gods.

© MAS

Niet zozeer 'Was je erbij?', maar wel 'Zul je erbij zijn?'. Op de tentoonstelling 'Heilige Plaatsen, Heilige Boeken' die vanaf 19 september in het MAS en de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience loopt. Schepen Philip Heylen slaagde erin voor het eerst sinds vierhonderd jaar opnieuw een Caravaggio naar Antwerpen te halen. De 'Madonna van Loreto' van de Italiaanse barokschilder wordt een van de pronkstukken op de tentoonstelling die je meeneemt op ontdekkingsreis door drie wereldgodsdiensten: jodendom, christendom en islam.

© Jan Kint

Een uniek kader voor een quiz. Dat moeten de ruim tweehonderd quizzers gedacht hebben toen ze hun opwachting maakten in de Sint-Willibrorduskerk voor de buurtquiz van het gelijknamige wijkcomité. Geen enkele zaal in de buurt van de Antwerpse Kerkstraat bleek groot genoeg om de talrijk opgedaagde quizzers onderdak te bieden. Dankzij een goed samenspel tussen parochianen en nieuwe wijkbewoners konden ze terecht in de kerk. Verlicht door de heilige Geest quizden ze er als nooit tevoren.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

DE VREDESMISSIE

De stapel literatuur op mijn werktafel over acculturatie, allochtonen, etnische minderheden en tolerantie werd afgelopen dinsdag nietig in het licht van mijn rit op tram 24, de enige tramlijn in de stad die begint en eindigt aan een kerkhof. Maar jongens wat een leven tussenin. Een wereldreis hoeft niet echt voor wie de moed heeft om de ganse rit van vijftig minuten uit te zitten op de drukst bezette tram van Antwerpen, jaarlijks goed voor evenveel reizigers als er inwoners in dit landje zijn: elf miljoen. Ik besloot niet uit te stappen op mijn bestemming in het Centrum, maar gewoon te blijven genieten van de diversiteit die al naargelang het stadsdeel de deuren in- en uitwoei. Van de ouwerwetse migranten, ik bedoel Marokkanen en Turken met een duidelijke lineaire biografie rechtstreeks vanuit het Atlasgebergte of Anatolië tot aan de halte Bernardsesteenweg, over de hier kortstondig werkende Poolse bouwvakkers aan halte Kiel, de aan Ebola ontsnapte Guinezen aan halte Silvertop, de Bulgaren en vroegere Joegoslaven aan halte Brederode, de Joden die erop willen aan de Britselei en plaats ruimen voor Chinezen ter hoogte van de Gemeentestraat, de Brazilianen en Nigerianen

die taterend uit hun pinksterkerken komen ter hoogte van Carnot en beleefd rechtstaan voor een hoogzwangere jonge Vlaamse met een eigen gerenoveerd pand ter hoogte van de Roma, tot de meer complexe biografieën van twee Somaliërs en drie Albanen die via Jemen, Rusland en terug Jemen duidelijk in Lampedusa zijn afgestapt om ter hoogte van halte Stenenbrug weer bij het leven aan te pikken op tram 24. Terwijl de tram met een gemiddelde snelheid van vijftien kilometer per uur voortsjokt, tikken ze allemaal op hun goedkope *cell phones* berichtjes naar duizenden kilometers verre verwanten en glimlachen bij het lezen van hun antwoord. En als het rijtuig bruusk optrekt en de reizigers omvallen of elkaar op de voeten trappen, komt uit iedere mond een gemeend excuus in drie woorden gebrekkig Nederlands: "Ikke u geen pijn willen doen" zegt de Kosovaar tegen een echt Aantwaarpse. "Da's zeker nie, manneke" zegt zij lief en begrip tegen een man die ze in het kieshokje misschien huiswaarts stemt. Het Nederlands is hoe gebrekkig ook gesproken de lingua franca die het hele zootje samenhoudt want er worden op deze tram gewoon te veel

talen gesproken om elkaar anders dan in het Nederlands te verstaan. Hoe slechter de chauffeur, hoe meer de mensen elkaar letterlijk raken en hoe meer convivialiteit er op deze luttele vierkante meter groeit. De conducteurs van tram 24 zijn iedere dag op vredesmissie.

Ronald Sledsens

Ronald Sledsens

© Hilde Welfens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:

Op zoek naar zin

www.relevant-bisdantomwerpen.be